

Tára postala pártól in mm. No. 244716/929.	Szerkesztőség és kiadóhiva- tal: Cluj, Str. No. 151.
10. Tele- Helyzet Évve 600 Félféle 1. Hirdetés Uő KE bansai z ja. Cikkek orrás me	Pop- ak: fél- ül- 6. — Az és ap- a eg.

UJ KELELET

ZSIDÓ NAPILAP

Ara 5 lej

Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton E. Bedac-
tor responsabil—Felelős szerkesztő:
Jámbor Ferenc. Admínistrátor de-
gat et girant responsabil—Felelős
igazgató: Schwarz Endre. Proprie-
tar—Tulajdonos: Fraternitas S. A.
E. de Editură. Registrul publica-
tionalor perioade No. 43. Dos. 889—
1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Kedd, július 12.
1938—5698. Tamuz 13.
XXI. évf., 153. szám.

Az elmaradó olimpiád

A japán kormány, mint minden kormány, amelyik nem óhajtja bevallani kudarcát, egyelőre a végső győzelem hangzatosával igyekszik elkendőzni azokat a súlyos belső és külső következményeket, amelyeket a Kína ellen megindított imperialista háború vont maga után.

A derülítő nyilatkozatok és hangos önbiztatások mellett azonban olyan tények mutatják meg Japán mai igazi arculatát, amelyeknek szépsége éppoly hiábavaló, mint amennyire felesleges.

Pár nappal ezelőtt jelentették, hogy a japán kormány a jelenlegi körülmények között lemondott a Tokióba tervezett vilákiállítás megrendezéséről. A lemondást természetesen a kínai háborúval indokolta, amelyeknek légköre nem alkalmas egy ilyen nemzetközi jellegű demonstráció megrendezésére.

A vilákiállítás megrendezésének lefűvása azonban nemcsak azért történt, mert a japán kormány minden erejét a kínai harcokra akarja koncentrálni, hanem főleg annak tulajdonítható, hogy a kiállítás megrendezéséhez immár nem rendelkezik sem megfelelő anyagi eszközökkel, sem megfelelő nemzetközi szimpátiákkal.

Most aztán az a hír érkezik, hogy Japán nemcsak a Tokiói vilákiállítás megrendezéséről mondott le, hanem az 1940-re ugyan-csak Japánban megrendezendő nemzetközi olimpiád megtartásáról is.

E két lemondásnak lélektani és materiális hátterét csak akkor érthetjük meg teljesen, ha emlékeztetünk visszaidézzük azokat, a pár hónappal ezelőtt elhangzott büszke kijelentéseket, melyek szerint a japán kormány nemcsak a Tokiói vilákiállítás, akár pedig a nemzetközi olimpiád megrendezéséről lemondjon. A kínai epizód — mondották meg nemrégben Tokióban, — nem befolyásolhatja Japán tervei keresztülvitelében, annál is inkább nem, mert Kínával rövidesen végeznék.

Az elmaradó vilákiállítás és az elmaradó olimpiád mindenesetre annak jelét, hogy a szigetország anyagi és erkölcsi erői kifáradóban vannak, s ma már nem képes olyan, alapjában véve gyümölcsöző nélkül maradó tökéletességére, amelyek csupán nemzeti büszségének és büszkeségének emelésére szolgálnak.

Japán presztizsét alaposan megtépték a közelgő eseményei és most már az a helyzet, hogy maga a japán kormány sem siet ennek a presztizsnek minden áron való helyreállítására.

Az elmaradó vilákiállítás és az elmaradó olimpiád mindenesetre annak jelét, hogy a szigetország anyagi és erkölcsi erői kifáradóban vannak, s ma már nem képes olyan, alapjában véve gyümölcsöző nélkül maradó tökéletességére, amelyek csupán nemzeti büszségének és büszkeségének emelésére szolgálnak.

Japán presztizsét alaposan megtépték a közelgő eseményei és most már az a helyzet, hogy maga a japán kormány sem siet ennek a presztizsnek minden áron való helyreállítására.

A reimsi katedrális

A tegnapi napon fényes ünnepségek között szentelték fel a világháború alatt a németek ágyú által tönkretett és azóta teljesen újjáépített, világhírű reimsi katedrális.

A csodaszép, a görkös komor pompájában évszázadokon át épült katedrális újbóli felszentelése nemcsak a katolikus egyháznak, nemcsak Franciaországnak, hanem ugyancsak az egész kultur-Európának alkalmas adottság, hogy felemelő ünnepség keretében a békének azt a szellemét dicsőítse, mely husz év alatt a romokból újra csodálatos épületet alkotott és a barbárság dühével szemben az alkotás dicsőségét hangzatosra emelte.

A világ minden részéből eljöttek a delegáltak, katolikusok és nem-katolikusok a restaurált reimsi székesegyház újbóli felavatására, mert ez az ünnepség számukra nem annyira vallási, mint inkább világnézeti megnyilatkozás volt.

Az amerikai frontarcosok küldöttel éppoly, mint a francia és angol frontarcosok követeltek egyként hangzatosították, hogy a reimsi katedrális égerszökön, csúcsalvs tornyai ma azt a szellemet szimbolizálják, mely élesen szemben áll és mindenkoron szemben fog állani azzal a másik szellemtel szellemmel, mely a rombolásban, a dühben, a kegyetlenségben, az üldözésben látja egyedül élet-célját.

A reimsi katedrális újbóli felavatásának ünnepén az ünnepi aktus gondolatvilágát talán legtalálóbban Bullit, Amerika párizsi

Angliában nyugtalanság uralkodik a csehszlovákiai kisebbségi kérdés rendezésének késedelme miatt

E héten remélni lehet a kisebbségekkel folytatott tárgyalások befejezését?

Prága, július 11. A csehszlovák kérdés még mindig a közvetlenül érdekelt belpolitikai tárgyalásainak stádiumában áll. A tárgyalások elhúzódása a kérdés nemzetközi vonatkozásainak kivételesen veszedelmes méreganyaga miatt, bizonyos nyugtalanságot kelt külföldön. Amint Londonból jelentik, Angliában nem nézik teljesen idegesség nélkül „a kisérletes csendet, amely angol fölfogás szerint a német külpolitika tervei és céljai fölött terjeszkedik egy idő óta”. Ez a nyugtalanság természetesen elsősorban a csehszlovák kérdés német vonatkozásaival szemben áll fenn. Másrészt viszont prágai táviratok a Németország és Csehszlovákia közötti gazdasági feszültség enyhüléséről számolnak be. Közvetlenül érdekelt nemzetiségi részről szintén feltűnő türelemmel folytatják a tárgyalásokat és óvatosan kerülnek minden olyan hírre, mintha ezeket a tárgyalásokat végleg eredménytelennek lehetne tekinteni. Rucard francia közegészségügyi miniszter, aki a múlt héten külön misszióval Prágában időzött, Párizsba azzal a hírrel érkezett vissza, hogy ennek a hétnak végére remélni lehet a nemzetiségekkel folytatott tárgyalások befejezését, aminek eredményeképpen a prágai kormány nyilvánosságra fogja hozni az általa elkészített új nemzetiségi statutumot is. A kérdés végleges rendezésére különben, amint ugyancsak a francia Havas ügynökség jelenti, Hodzsa kormánya tel-

hatalmat akar kérni a prágai parlamenttől. Erre a teljhatalomra a Hodzsa által beterjesztendő kívánság indokolás szerint azért van szükség, mert a nemzetiségi kérdés rendezésénél kivételesen fontoságu törvény megalkotásáról lesz szó, melyhez a kormánynak teljes nyugodtságra és minden erejére van szüksége.

A nap külpolitikai hírei közé tartozik, hogy párizsi jelentés szerint Polytis görög követ látogatást tett Bonnet külügyminiszternél és kormánya nevében meghívta őt, hogy szeptemberre tervezett ankarai látogatása alkalmával látogasson el Athénbe is. Bonnet a meghívást elfogadta.

A Havas egyidejű jelentése szerint, a francia lapok Mussolini legutóbbi beszédeivel és írásaival foglalkoznak és nem jótkolják el kedvetlenségüket. A L'Époque szerint Mussolini minden beszéde és írása bizonyos idő óta a legveszélyesebb pszichozist igyekszik kelteni. A Le Figaro megállapítja, hogy a háború csak bűnös eljárás, vagy egyetemes zűrzavar nyomán robbanhat ki.

Londoni jelentés szerint, a berlini, párizsi és varsói angol nagykövetek Londonban tartózkodnak, ahol nyári szabadságukat töltik. A Daily Telegraph rámutat arra, hogy szerdán vagy csütörtökön a Foreign Officeban felkeresik Lord Halifaxot, akinek jelentést tesznek a nemzetközi helyzetről.

„A csehek nem fizethetik meg az angol-német egyezmény árát“

Prága, július 11. Henlein tegnap Münchenben résztvett a német művészának a felavatásán, majd a felavató ünnepség után Hitlerrel tárgyalt.

A Narodni Noviny című lap azt írja, hogy Csehszlovákia nem áldozhatja fel magát Anglia érdekeiért. Anglia azért sürgeti a szudetanémet kérdésként a megoldását, hogy a német birodalomnak figyelmét elterelje a gyarmati kérdésként. Csehszlovákia azonban nem fizetheti meg az angol-német megegyezés árát.

Belgrád, július 11. A Vreme című lap arról ad hírt, hogy a prágai kormány nem

fogadta el a kisebbségeknek azt a javaslatát, hogy Csehszlovákiát népcsoportok szerint osszák fel. A csehek Csehszlovákiát három tartományra akarják osztani: cseh, morva és szlovák tartományra, amelyeknek külön tartományi üléseik lennének. A cseh tartomány központja Prága, a morvái Brün és a szlovák Pozsony volna.

Ebben az esetben a cseh tartománygyűlésen a szudetanémetek a képviselői mandátumok 28 százalékát, míg a morva tartományi ülésen 25 százalékát tudnák a mandátumoknak megszerezni.

nagykövete fejezte ki, aki a következő beszédet mondotta:

Amíg más országokban háborús pusztítás által még mindig városok omlanak össze, Reims most újra épült és az újjáépített katedrális restaurációját ünnepli. Alig husz év előtt férfiak, nők és védelem nélküli gyermekek felkoncolása még a megborzadás érzését kellette világszerte. 1918 óta azonban a nemzetközi erkölcs még erősebben súlydolt és ez a súlydés olyan gyors, hogy az egyes országok nem szégyenlik politikájuk eszközöképpén használni az ilyen bűnöket. Újra kell építeni a nemzetközi erkölcsöt is, mert ehhez az újjáépítéshez meg vannak még az építőanyagok. Nemcsak Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok, de sok más ország is békében és jószomszédságban akar élni a többi országokkal. A békét azonban csak akkor lehet megmenteni, ha a nemzetközi er-

kölcsöt is újjáépítik, még pedig bátorsággal és kitartással.

Igy beszélt Amerika követe a restaurált reimsi katedrális felavatási ünnepélyén s mi úgy érezzük, hogy ezeknek a szavaknak nemcsak mélyleges igazságuk az, amely ezt az ünnepséget kiemelte a szokványos ünnepségek sorából, hanem egyszerűen az az erő is, mely csaknem fenyegető hangon mutatkozott meg az országok felé, melyek a barbár erkölcsök tetéteményesei a békés Európában, a békés Keleten és a békés Távol-Keleten.

Valóban újra kell építeni a nemzetközi erkölcsöt, de ennek első feltétele az volna, hogy a békebontókat, a barbárság és erkölcsatlenség képviselőit kívül helyezzék az európai szolidaritáson, elszigeteljék őket nemcsak az európai kultúrától, de lehetőleg minden érvényesülési lehetőségétől is.

VILAG TUKRÁ

A Sandys ügy

A londoni tudósító nehéz helyzetben van. Már napok óta forr és kavargó az angol politikai élet. Miniszterek bukásáról, a kormány megingsáról beszélnek, a képviselők felháborodása szétzúrt a pártkereteket, külpolitikai események háttérbe szorulnak, a parlament folyosója, ahol a legválságosabb napokban is idegesítő nyugalom honol, izgatottan összeverődő csoportok vitájától hangos, a kormány tagjai hiába erőltetik magukra a szokott márványszerű nyugalmat, a vihar ereje őket is magukkal ragadja, komoran, sápadtan állják az ostromot. A nagy, napilapokban pedig oldalakon keresztül másról sem esik szó, mint az angol közvéleményt minden ízében felrázó esemény mozzanatairól.

A londoni tudósító nehéz helyzetben van, amikor a kontinens újságolvasóinak akarja megmagyarázni ezt a jellegzetesen angol ügyet. A végsőkéig feszült izgalmat, a pártatlan botrányként kavargó politikai szenzációt az események maguk nem indokolják. A politikai forrongás kiváltója az angol parlamentáriszmus szelleme, melyről a legkisebb veszély esetén bebizonyosodik, hogy nemzeti szentég az angolok szemében, hogy elhomályosíthatatlan fénye minden brit polgárnak személyes szívügye. Sok évszázados fejlődés érte ki az angol alkotmányt, mely végső kiteljesedésében a népképviselőt megalkuvást nem ismerő szuverénitásával ajándékozta meg a brit birodalmat.

Ezt a szuverénitást, ezt a sérthetlenséget, a parlament fenségét most sem fenyegették diktatorikus csehszlovák, vagy sötét politikai maffiak, legfeljebb tapintatlanság történt. Téves eszközöket választó jószándéku tulbulzóság. A honvédelem érdekeinek félreismerése. Mindez azonban nem változtat azon a tényen, hogy az erős akaratú beavatkozás első kísérletével szemben az angol parlament és vele együtt az egész angol közvélemény harcra kész védőállásba helyezkedett. Azok akik elindították a lavinát, valószínűleg nem is sejtették tettük következményeit, — ez azonban csak súlyosítja a helyzetet. Az angol parlament megköveteli a fogékonyságot a népképviselőt sérthetlensége iránt.

A londoni tudósító helyzete pedig azért nehéz, mert értelmileg, érzelmileg és nyelvilag egyaránt lefordíthatatlan fogalmakról van szó a pártatlan botrányra dagadó viszályban. Hiába próbálják meg, hogy a „Breach of Privilege”-et a mentelmi jog megsértésének nevezzük, vagy az „Official Secret Act”-ot hivatalos titok megsértésének fordítsuk: ezek a kifejezések meg sem közelítik azt a fogalmi kört, melyre reámutatnak az angol szavak.

Talán az események folyamatos egymasmelléállításával inkább megvilágíthatjuk, az utóbbi idők legnagyobb angol politikai viharának hátterét. Lássuk az előzményeket.

A konzervatív párt egy csoportja — tehát a kormánytöbbséghez tartozó frakció — már hosszabb ideje elégedetlen a brit felfegyverkezés iramával és méretével. Winston Churchill és hívei a nagyarányú angol erőfeszítések ellenére azt vallják, hogy még mindig nem történt elég a brit légi és tengeri haderő, valamint a légvédelem fensőbbségének biztosítására. E csoport tagjai állandó résen állásukkal már sokat elérték. Interpellációik, javaslataik, támadásaik jelentősen hozzájárultak a brit felfegyverkezés tökéletesítéséhez.

Duncan Sandys konzervatív képviselő,

a kormánypárt egyik fiatal tagja megint egyszer ilyen természetű interpellációra készült. A birtokába jutott adatok alapján keveselte a London védelmére szolgáló léghajó utagek számát és e hiány pótlására akarta ösztökélni a kormányt.

Sandys rövid parlamenti pályafutása alatt már nevet és tekintélyt szerzett magának, mint volt diplomata különösen külügyi kérdésekben bizonyult érdekes és értékes szakembernek. Néhány esztendővel ezelőtt egy pótválasztás alkalmával Winston Churchill fiának, a temperamentumos Randolph Churchill-nek volt az ellenjelöltje. Mindkét fiatalember konzervatív programmal lépett fel: a mérsékeltbb hivatalos jelölttel. Sandys-szel szemben ellene, az ifjú Churchill képviselte az ugynevezett szélsőjobboldali irányzatot. A választáson Duncan Sandys egyszerre két győzelmet is aratott: elhódította a kerületet és meghódította ellenjelöltje főkoronát, aki nem volt más, mint Randolph Churchill huga. Az újdonsült képviselőből hamarosan Winston Churchill veje és egyúttal apósa egyik leghívebb követője lett.

Sandys, mielőtt betértesztette volna a légvédelem fejlesztését követelő interpellációját, az angol parlamenti szokásoknak megfelelőleg előzetesen informálta az érdekelteket miniszteriumot interpellációja tartalmáról. Az erre vonatkozó levél nem közvetlenül a miniszter kezébe jutott, hanem a szokásos hivatalos úton mindenekelőtt az Army Council, vagyis a Legfőbb Katonai Tanács asztalára került. A magasrangú vezérkari tisztekből álló tanács, mely a brit véderő legfelsőbb szerve, magy megdöbbenéssel fogadta Sandys értesítését. A levélben felsorolt tények azt bizonyították, hogy a képviselő a legbizalmasabb katonai titkokként kezelt adatok birtokába jutott. Ezek az adatok olyan természetűek voltak, hogy a jövőben ellenség kezében vesztélyeztethek volna London eredményes védelmét.

Az Army Council annak ellenére, hogy tökéletesen meg volt győződve Sandys jóhiszeműségéről, szilkségesnek tartotta, hogy a hatóságok fellejjenek a képviselő informátorával szemben.

A titkokat a tanács tagjain kívül csak a Territorial Army öt tiszteje ismerte, tehát ezek között kell keresni a veszedelmes indiszkreció elkövetőjét. Hore-Belisha hadügyminiszter az Army Council elterjesztése alapján minisztertanácsához, Sir Donald Somervell-hez fordult, aki a kormányban körülbelül az igazságügyminiszter szerepét tölti be, de egyúttal az állam legfőbb ügyésze is. A miniszterelnök tudomással bírt arról a lépésről és hozzájárulását adta hozzá.

Ma még tisztázatlan, hogy a továbbiakért kit illet a felelősség; a miniszterelnököt, a hadügyminisztert, avagy az attorney-general-t? Vagy mind a hármat? Tény az, hogy sir Donald magához kérte a képviselőt és informátorai kiszolgáltatására akarta őt rákényszeríteni. Sandys természetesen megtagadta ezt. Mire a legfőbb koronabíró az ugynevezett Official Secrets Act-ot szegte ellene. Ez a törvény a sajtóságokban gazdag alkotmány egyik érdekes terméke. Az angol törvénykönyv nem ismeri békeldőben a kémkedés büntényét. 1889-ig még idegen hatalomnak is megtorlatlanul lehetett kiszolgáltatni brit nemzetvédelmi titkokat. A törvénykönyv e hiányának pótlására készült az első Official Secrets Act, amely szigorú büntetéssel sújtja mindazokat, kik oly vázlatokat, információkat, dokumentumokat szolgáltatnak ki, melyek az ellenség céljaira felhasználhatók.

E törvény jogosságát és helyességét senki sem vitatja, 1919-ben és 1921-ben azonban, még a háború hatása alatt olyan módosítások csuszak be az angol törvénykönyvbe, melyek tulmennek az eredeti célra és mint kiváló angol jogászok mondják, alkalmasak arra, hogy a bürokráciának védelmet nyújtsanak a kellemetlen kritika ellen. Vagyis az eredeti nemzetvédelmi cél elhomályosult. A parlamentben és a sajtóban már hosszabb ideje hadjárat folyik e visszasszágokhoz vezető törvényszövegezés ellen, de a felháborodás csak most tör ki elemi erővel, amikor a népképviselő egyik tagját fenyegették az Official Secrets Act követelményei.

Tudniillik, ha valaki megtagadja az informátor megnevezését, két évig terjedő börtönbüntetéssel sújtható. Az attorney-general és a képviselő között lefolyt, de másképp vissza adott beszélgetés során a legfelsőbb koronabíró állítólag Sandyst figyelmeztette, hogy hallgatása esetén kétévi börtönbüntetés várhat reá.

Bár, nagyon valószínű, hogy ez a fenyegetés csak inkább elvi alapon, mint gyakorlati céllal történt. Sandys a parlament következő ülésén bejelentette mentelmi joga megsértését és a Speaker, vagyis a házelnök védelmét kérte az inzultussal szemben. Bejelentése roppant izgalmat váltott ki az alsóházban, mely 24 órával később fokozódott, amikor kiderült, hogy az Army Council, nem várva be a parlament állásfoglalását még egy lépéssel tovább ment: elrendelte a katonai vizsgálatot és a tárgyalásra megidézte Sandys képviselőt, hogy tartalékos tiszti minőségében, egyenruhában jelenjen meg a katonai vizsgálóbizottság előtt.

A Speaker azonnal összehívatta a mentelmibizottságot, mely egyhangúlag ki-

mondotta Sandys képviselő mentelmi jogának megsértését: a parlament nyomására a kormány utasította a katonai hatóságokat, hogy a vizsgálatot függeszse fel és a fiatal Sandys a parlament jogaiért való nyílt kiállása révén ugyszólván nemzeti hős lett. Ezzel azonban még nem fejeződött be ez a bonyolult ügy. A Ház túlnyomó többsége külön vizsgálóbizottság kiküldetését határozta el, mely az angol alkotmányos elvek alapján a legfelsőbb ítélőszék szerepére hivatott. A bizottság előtt az összes érdekelteknek meg kell jelenniük, a nyilvánosan folyó tárgyalásokon sor kerül a miniszterelnök, a hadügyminiszter, és az Army Council tagjainak kihallgatására.

A parlamenti vizsgálóbizottság döntésétől függ, hogy történelem-e lépések a népképviselőt ért sérelemmel szemben és a bizottság fogja elhatározni, hogy Sandys képviselőnek meg kell-e jelennie a katonai bíróság előtt, vagy sem? Az angol parlament felfogása szerint fel sem tételezhető, hogy az angol alsóház bármelyik tagja az államra ártalmas célokra használná

fel a tudására jutott adatokat és ha valaha, úgy ma szükséges, hogy Angliá feltekerje a személynézetet jogai, vala az angol ben álló A kritika kellemetlen jeje, hisz a hadügy ki — hogy an megfelelő nek a válasza.

A kormány — bár természetesen megvédte az ügyben szereplő minisztereket — meghajolt a parlament szuverenitásának előtt és Chamberlain maga javasolta a vizsgálóbizottság kiküldetését. Ezzel elmuld a súlyos alkotmányjogi válság veszélye, mely még a Chamberlain-kormány sorsát is fenyegette. Tizenöt esztendővel ezelőtt egy kabinetnek egy hasonló ügy miatt távoznia kellett. Ha a parlamentáriszmus alapelveiről van szó, a House of Commons nem ismer kiméletet. (R. L.)

Százötvenmillió dollárba kerül a newyorki világkiállítás!

Ötvenmillió látogatóra számítanak. Beszámoló a példátlan arányú előkészületekről

Párizs, július 11. Jacques Borbets, az ismert francia újságíró, kiutazott Amerikába, hogy a jövő évi newyorki világkiállítás előkészületeiről a helyszínen szerezzen benyomást. Érdekes tapasztalatairól most beszámoló az Illustration oldalain és hatalmas cikkben ismerteti nemcsak a newyorki, hanem a sanfranciskói világkiállítást is.

A newyorki világkiállítást 1939 április 30-án fogják megnyitni. Amerika ezzel akarja ünnepelni az Egyesült Államok alkotmányának 150 születésnapját és a 150 évfordulóját annak, hogy Washington átvette a köztársasági elnöki hatalmat. A newyorki világkiállítást egy magántársaság finanszírozza, amely 150 millió dollárral rendelkezik. Amerika legkiválóbb személyiségei állanak önkéntesen rendelkezésre, a bizottság elnöke Grover A. Whalen, aki Newyork legnagyobb áruházának volt az elnök-vezérigazgatója, majd a rendőrfőnöki tiszteit töltötte be a newyorkiak általános megalégedésére. A világkiállítás „a holnap világát” akarja bemutatni és Amerika azért hívja össze a világ minden zsenijét, hogy mutassák be, hogyan képzelik a jövőben boldog világának megteremtését.

Érdekes már a világkiállítás helyének kiválasztása is, ötszáz hektáros terület a hajdani Flushing Meadow helyén, a brooklyni oldalon. Másfél év előtt még ez volt Newyork legborzalmasabb negyede, amely nyíben itt volt a nyolcmillió metropolis szennyvizelepe. A csatornák salakját itt harminc méter magasra hányták fel, hogy a kis Flushing River vize feloldja a salakot. Newyork városa már régebben hozzákezdett ennek a résznek parkká alakításához; máig 317 millió dollárjába került Newyorknak a partok tisztítása és szépitése.

A világkiállítás helyén két mesterséges tavat teremtettek, azonkívül tízezer fát ültettek, nem beszélve a virágokról, utakról, hidakról, a Flushing folyócska medrének kiszélesítéséről és kimélyítéséről. Newyork városa most újabb ötven millió dollárt szavazott meg arra, hogy a világkiállítás megtartására alkalmassá tegyék a helyet. 1936 jun. 29-én láttak munkához; háromszáz házat lebontottak és nyolc óriási gépezet dolgozik éjjel-nappal a földtöltési munkálatokon.

Hétmillió köbméter fekete salakot használtak fel idáig nivellálási munkára, majd teherautók százai termőföldet hoztak erre a rétegre, hogy gyönyörű gyeppázsitot és virágos kertetek varázsoljanak a hajdani szennyvizelepe helyére.

Hogy a látogatók könnyebben tudjanak tájékozódni, a világkiállítást különböző zónákra osztják be és minden ilyen csoport az emberi tevékenység valamely különleges ágát öleli fel. Külön csoportban lesz a kormányzás, az ipar, a szállítás, közlekedés, a gondolat terjesztése, a ke-

reskedelem s az adminisztráció.

Minden csoportban a vezetőhelyet hatalmas épület fogja elfoglalni, amelyben különleges gépezetek fogják demonstrálni a téma fontosságát az ember életében. Különösen nagyszabású lesz a gondolatváltató csoportja, amely a sajtó, a telefon, a rádió, a film, stb. jelenét és jövőjét mutatja be.

A kiállítás közepén két egészen újszerű geometriai alakzat vonja majd magára már messziről a figyelmet. Az egyik egy 61 méteres átmérőjű gömb lesz, tehát olyan nagy, hogy például a párizsi Arc de Triomphe kényelmesen elférne benne, a másik pedig egy 213 méteres magas tűhegyes háromszög. Az amerikaiak külön nevet találtak ki a két geometriai alakzat számára és az egyiket — a pylont mintájára — trylon-nak keresztelték el, a gömb pedig a perisphere nevet kapta.

Az óriási gömb, amely mintegy négyezer tonnás lesz, különös optikai látványt fog nyújtani, amennyiben speciális világítási effektusok eredményeképpen olyan lesz, mintha állandóan a víz felszínén lebegne. A gömb belsejében — mintegy a levegőben függve — óriási panoráma tárul a látogatók elé, amely az emberek együttműködésének szerepét domborítja ki a modern civilizációban.

A kiállítás rendezőse úgy számítja, hogy mintegy ötvenmillió látogató fogja felkeresni a jövő évben a newyorki világkiállítást. Vasárnaponként mintegy félmillió emberre számítanak. Természetesen ilyen óriási tömegek szállítása nagy gondot okoz. Az amerikaiak már az idén hozzákezdtek a közlekedési eszközök megszerzéséhez és három új földalatti vonalat építettek, amelyek óránként nyolcvanezer utast szállhatnak. A vasutak óránként 18 ezer, az autobuszok pedig óránként 15 ezer utast tehetnek le a kiállítás kapujában. Ha ehhez hozzávesszük még azt, hogy magánautókon, repülőgépeken és hajókon mintegy negyvenháromezer ember érheti el a világkiállítás területét, akkor láthatjuk, hogy óránként 160 ezer ember szállítása könnyen megvalósítható.

A newyorki világkiállítás be fogja mutatni a külföldi milliós érdekes látványlóját is. Az egyes nemzetek pavilonjai, illetőleg a nagy nyugati országok paviloncsoportjai az Ujvilág lakói elé fogják varázsolni Párizs, London, Róma és a többi nagy metropolis képét. A franciák például a Montmartre egyik legtipikusabb tereft teljesen élethűen fogják felépíteni és ugyanazok a kabarcék, kávéházak és mulatók várják majd az amerikai vendégeket, amelyek Párizst olyan vidámmá teszik.

Fárasztó munka után, lemosás, horogtatás valódi Dianával felhissít testét lelkét!

Művészi élet az izgalmas napokban

Tel-Aviv, július 11. (Kiküldött munkatársunktól). Az „inter arma silent musae” jegyében zajlik Palesztina művészi élete ezekben a súlyos napokban. A diadalmas külföldi turnéjáról visszatért Habima a Siomben Joszef kivégzését követő gyász miatt csak késéssel kezdte meg nyári előadásait. Az együttes a régi repertoár egy-egy darabját mutatta be, a fojtott hangulat ellenére is nagy érdeklődés mellett. A vidéki turné azonban már a haifai események és az ott elrendelt ostromállapot szakította meg.

Az Ohel színpada tovább folytatja téli repertoárjának bemutatását. A színház közkeleti turnét készíti elő és ezek szerint az egész nyarat az országban kívül töltendő.

A Teatron Ivri, melyet Wolf németországi rendező irányít, Lea Goldberg ismert nevelőszínházi kritikus palesztinai témájú drámáit mutatta be. A darab a palesztinai bohémuszonhét mek életét tárgyalja, igen sötét, sötét elkedvetlenül színekkel. Sajnos, a darab a színműírás alapvető hibáitól hemzseg. A Teatron Ivri színészanyaga sem éri el a két másikközeli app együttesét. A darabnak és az előadásnak így nem volt meg a kívánt sikere.

A palesztinai szimfonikusok harmadik nyári hangversenye is elmaradt a gyász következtében. A zenekar egyébként az egész nyárra kiterjedő programot dolgozott ki. A teli szezonnak nagy szenzációja lesz: Beethoven kilencedik szimfóniájának bemutatása.

A zsidó zene világhírpontjának új, gyönyörű folyóirata, a „Muzika Ivri” megjelent. A szenzációs külső formájú és tartalmas szám cikkei három nyelven: héberül, angolul és németül jelennek meg.

A palesztinai rádióban Stutschewszky, a Bécsből most menekült kiváló zsidó komponista és csellóművész mutatta be zsidó darabjait, csellón. A következő héten St. Volpe, a világhírű komponista elragadó dalait hallgattuk kiváló előadásban. Julius 14-én Boskovics Sándor mutatja be legújabb, már Palesztinában írt és igazi palesztinai hangulatot tükröző zongorakompozícióját. A hangverseny iránt igen nagy az érdeklődés. (—Jay)

5000 kötet

kitűnően

összeválogatott modern magyar, német kölcsönkönyvtár

eladó

Kisobb városban biztos egzisztenciát jelent. Kedvező fizetési feltételek. Érdeklődni:

a Hegedüs Hirlap-irodában Oradea

Bizakodó hangulat Evianban

Taylor amerikai, Winterton angol és Beranger francia fődelegátus nagy beszédei. Anglia kolonizációs területet keres Kelet-Afrikában a menekülteknek. A Jewish Agency és a Council for German Jewry emlékiratai a konferencia előtt

A világ zsidóságának képviselőjeként fogja üdvözölni Weizmant az eviani konferencia

Evian-les-Bains, július 7-ikén. A kis francia furdőváros egész arculata megváltozott ezalatt a néhány nap alatt. Forgalma, életritmusa felfokozódott és a békesen sétáló és sütkérező furdővendégek látványát háttérbe szorítja az a nyüzsgő emberseleg, amely a világ minden részéből összegyűjtötte a világ minden részéből a világ egyik legjelentősebb és legnyugtalanabb problémáját: a menekültek kérdését.

Európai és tengerentúli államok miniszterinek, közigazásainak és diplomatáinak különböző zsidó és nemzsidó magánszervezetek vezetőinek és képviselőinek, a hontalan menekültek legkülönbözőbb típusainak és a világ minden részéből ideküldött újságíróknak tarka tömege veri fel a furdőváros békés csendjét. Az előkelő angol és amerikai

A Harmadik Birodalom árnyéka Evianban

A delegátusok körében az a felfogás dominál, hogy a konferenciának egyik legfőbb feladata: Németországra hatni, hogy az emigránsok magukkal vihessék vagyonukat, vagy legalább is annak egy részét. E kérdés tárgyalásánál a delegátusok nem farkukodtak a német kormányhoz címzett elítélő szavakkal, amiatt, hogy a Harmadik Birodalom szomszéd országaira és a világ más államaira zúdítja üldözöttjeinek és áldozatainak tömegét.

Különösen mély hatást keltett az amerikai fődelegátus, Taylor beszéde, amellyel az Egyesült Államok kormányának évente huszonegyezer osztrák és német menekült befogadásával akar hozzájárulni a menekültügyi kérdés megoldásához. Az az amerikai javaslat pedig, mely állandó jellegű nemzetközi apparátus létesítését ajánlja, a többi államokat is arra akarja készíteni, hogy pontosan meghatározzák és kézzelfogható

A nagy megnyitói ülés

Szeva délután harminckét állam hivatalos reprezentánsainak és negyven magánszervezet nem hivatalos kiküldöttjeinek jelenlétében nyitotta meg Henry Beranger francia szenátor az eviani konferenciát.

Az amerikai kormány álláspontja

Nagy várakozás és figyelem közepette megkezdett szótára Roosevelt elnök első megbeszélését. Olyan időpontban ül össze ez a konferencia, — mondotta Taylor, — amikor millió bolyorganak hontalanul a világon, minden támasz nélkül. A hontalanok száma napról napra nő. Ugyanekkor sok országban nyomasztó munkanélküliség uralkodik, az gazdasági szakmálhoz tartozó férfiak és nők üznek ki hazáikból, ahol előbb nemzedékeken át étek, anélkül, hogy munkát, hová menjenek és mi lesz velük. Új vándorlás indult meg és lefőbb ideje, hogy a kormány és messzemenő programot állítsanak fel a felelős kormányok ennek a kérdésnek a megoldására. E kérdés kínos sürgősége miatt ragadta meg Roosevelt elnök a kezébe a konferenciának az összehívására.

A vándorlásnak olyan formájával állunk szemben, amely rendkívüli nehézségeket teremt ki. Az egyes országok kormányai mesterségesen králit és kikényszerített

államférfiak kimért lépteit a földönfutó nép ügyvivőinek és hontalan fiainak szaladgálása kíséri és minden kávéházban, nyilvános helyiségben és szalonban a menekültügyi konferencia eseményeit tárgyalják, vitatják lázas izgalommal. A konferencia megnyitói ülése és az első nap tárgyalásai láthatóan felvillanyozták a kedélyeket. A borulások is derültek lettek és általános a vélemény államférfiak, újságírók, szakértők és megfigyelők körében, hogy a konferencia pozitív eredményekkel kecsegtet. Amerika, Anglia és Franciaország képviselőinek beszédei és kijelentései félreérthetetlen módon juttatták kifejezésre e három nagyhatalom kormányainak azon határozatát, hogy gyakorlati megoldást találjanak a menekültek kérdésében.

A Harmadik Birodalom árnyéka Evianban

teljesítménnyel járuljanak hozzá a menekültek ügyének rendezéséhez. E javaslat körül forg az egész konferencia. Egyelőre ellenállásba ütközik Anglia, Skandinávia és más államok kormányai részéről, amelyek szívesen beérnének a népszövetségi menekültügyi komissziáttal. E pillanatban azonban nem kétséges már, hogy az amerikai javaslat győzni fog és permanens államközi intézmény létrehozását fogja eredményezni. Kellemes meglepetést keltett lord Winterton magatartása és azon bejelentése, hogy Anglia hajlandó bizonyos területeket a menekültek letelepítésére felajánlani. Állítólag a keletafrikai Kenya területéről van szó, mely zsidó szakértők véleménye szerint nagy kolonizációs lehetőségeket nyújt. Franciaország fődelegátusa, Beranger szenátor is olyan értelmű nyilatkozatot tett, hogy Franciaország bizonyos gyarmati területeket szándékozik a menekültek kolonizálására megnyitni.

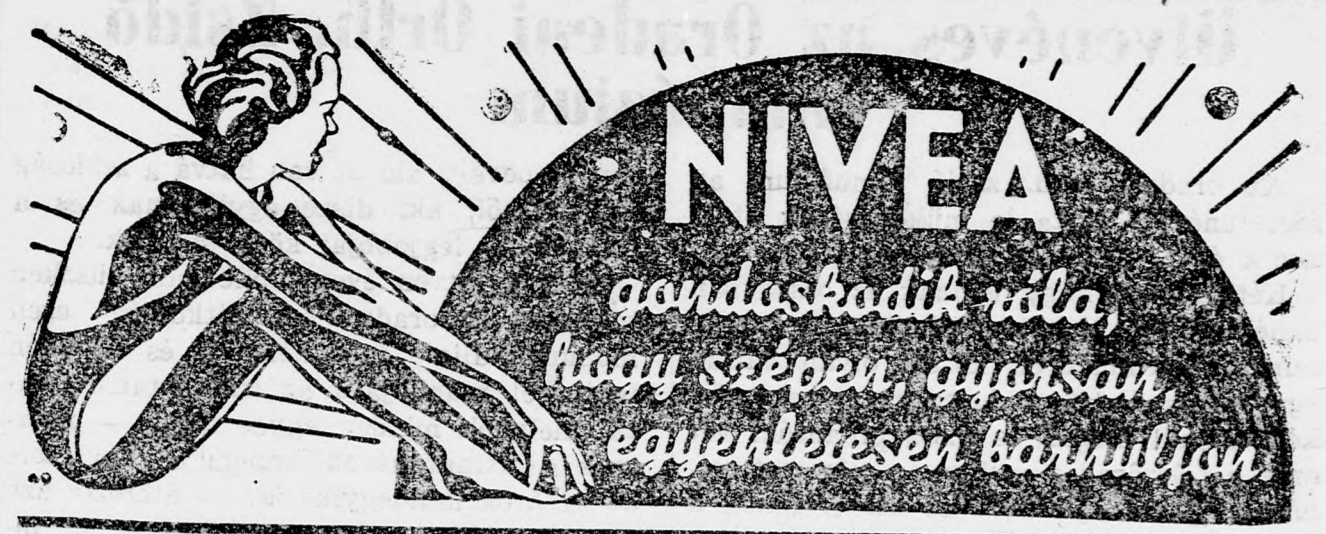
A nagy megnyitói ülés

emigrációval van dolgunk. Az emigránsoknak hatalmas tömege öszönlötte el a világot, abnormális körülmények között és tekintet nélkül azon országok gazdasági adottságaira, amelyek befogadni kénytelenek ezeket a menekülteket. A politikai menekültek kérdése oly bonyolult és nagymértű, hogy külön nemzetközi gépezetet kell teremtenünk. Bár a végső cél az összes menekült számára létesítendő szervezet, tekintet nélkül arra, hogy milyen országból származnak, — ez a konferencia azonban csak a legsürgősebb menekültügyi kérdéssel foglalkozhat: a németországi és ausztriai politikai menekültek problémájával. Az amerikai kormány szívesen teszi, hogy nemzetközi szervezetet kell létesítenie ennek a konferenciának, mely hatékonyan fogja megérinteni a népszövetségi bizottság és a Nansen-hivatal ténykedését.

Nem szeretnék bonyolult foglalkozni most a kérdés technikai részleteivel, de már most azt javaslom, hogy a delegátusok bizalmas formában közöljék egymással az összes részleteket és feltételeket azon emigránsokra vonatkozólag, akiket a kormányok a fennálló bevándorlási törvények alapján befogadni hajlandók. Behatóan kell foglalkoznunk a menekültek pénzügyi támogatásának kérdésével. A konferencia munkája folytonosságának biztosítása szempontjából igen fontos, hogy valamely európai fővárosban rendszeresen találkozzanak a konferenciának résztvevő országok diplomatái. Remélem, hogy a francia kormány nem lesz kifogása az ellen, hogy ezen összejövetelek helye Párizs legyen.

Anglia segítőkészsége

Ezután lord Winterton, az angol delegáció vezetője szólalt fel. — Az angol kormány — mondotta — hajlandó az Egyesült Államok és más országok kormányával együtt működni annak érdekében, hogy gyakorlati eszközöket és utakat teremtsenek a hontalanná vált szerencsétlenek hazához való juttatása érdekében. Az

angol kormány kezdettől fogva humanitárius kérdésnek tekintette a menekültek problémáját és kötelességének tartotta a menekültek befogadását. Angliának nincs oka sajnálni, hogy menedéket nyújtott ezeknek az embereknek, mert mindenütt hasznos elemeknek bizonyultak. Anglia azonban nem lehet bevándorlási terület, mert magasan iparosított és sűrűn lakott ország, amelynek bizonyos mértékű munkanélküliség, el is meg kell küzdenie. Ezért csak bizonyos határok között engedhetette meg a menekültek bevándorlását és ezen határokon belül hajlandó más államokkal is egyezményt kötni és együttműködni. Minden ország, amennyire csak lehet, nyújtson menedéket a menekülteknek, — nem fogja ezt megbánni. Az Angliába került menekültek egy része jelentős mértékben járult hozzá az ország fejlesztéséhez.

Az angol kormány elő akar mozdítani minden olyan tevékeni munkát, amely annak kivizsgálására irányul, milyen bevándorlási és elhelyezkedési lehetőségek adódnak itt, vagy ott a menekültek számára. A konferencia egyik későbbi zárt ülésén az angol kormány bizonyos terveket fog ebben az irányban közölni. Nagy-Britannia kormánya máris behatóan foglalkozott a menekültek gyarmatokra és tengerentúli országokba való befogadásának kérdésével. A kérdés távolról sem egyszerű, de nem megoldhatatlan. Az angol kormány különösen a keletafrikai gyarmatokon keres telepítési lehetőségeket és más terveknek is komoly figyelmet szentel. Kormányunk seméli, hogy az eviani konferencián résztvevő összes kormányok kijelentik azon készségüket, hogy proporciónális alapon befogadják a menekülteket országaikba. Az amerikai kormánynak azon javaslatához, amely állandó jellegű központi intézménynek a létesítését célozza, egyenlőre nem köti magát az angol kormány.

Winterton ezután egyes emigrációs országok kormányait szólott (nyilván Németországra és Ausztriára célozott), hogy könnyítsék meg a kivándorló jövőbeni életét legalább azzal, hogy megengedik nekik többé-kevésbé részleges kivételét, hogy ezáltal új létalapot teremthessenek maguknak új hazájukban. Más emigrációs országokat (a kelet-európai országokra célozva) viszont arra figyelmeztetett: ne adják át magukat annak a téves felfogásnak, hogy kisebbségeiknek üldözöttségével segítenek magukon és kivándorlásuk után megszabadulhatnak tőlük. A probléma eléggé súlyos ahhoz, hogy ne

Weizmant Evianba várják

A Zsidó Világkongresszus Evianban tartozó delegátusai kijelentették a sajtó képviselői előtt, hogy meg vannak elégedve a konferencia megnyitói ülésnek lefolyásával. A nagyhatalmak képviselőinek beszédei alkalmasnak arra, hogy új hitet oltasson a kétségbeesett menekültekbe. Pozitívumnak tekinthető az amerikai javaslat az állandó jellegű nemzetközi apparátus megteremtésére, valamint Taylor, lord Winterton és más államközi gépezetet kell teremtenünk. Bár Németország és a többi kivándorlási országok lehetővé kell, hogy tegyék a kivándorlóknak számára vagyunk egy részének kivételét.

A különböző zsidó és nemzsidó magánszervezetek képviselői értekezletet tartottak Evianban Norman Bentwich professzor elnököltével. Az értekezleten tizennyolc tagú koordinációs bizottságot alakítottak, amelynek hivatása összehívni az egyes szervezetek kiküldöttjeinek eviani tevékenységét. Ez a bizottság fogja szabályozni a privát küldöttek kihalgatásának sorrendjét a konferencia bizottságai előtt.

A nagy zsidó szervezetek külön emlékiratokat nyújtottak át az eviani konferencia elnökségének. A Jewish Agency for Palestine nagyhatású emlékiratában adatszerűen mutatja ki, milyen szerepet játszott eddig Palesztina a zsidó menekültek létkérdésének megoldásában és milyen lehetőségeket nyújt e kérdés jövőbeni megoldása tekintetében.

A lord Samuel vezetésével álló Council for German Jewry az eviani konferenciához intézett emlékiratában behatóan foglalkozik a németországi és kelet-európai zsidóság tragikus helyzetével és az erőszakkal kényszerített tömegkivándorlás súlyos veszedelmével. A nagy angolai zsidó szervezet követeli,

engedjük további intézkedésekkel megoldhatatlan nehézségeikig felfokozni.

A francia kormány csatlakozása

Beranger szenátor a francia kormány nevében a következőket mondotta: — A francia kormány üdvözli az Egyesült Államok elnökének javaslatát, amellyel is inkább, miután Franciaország a háború óta nemcsak vendégszeretettel részesítette a különböző menekültek és üldözöttek nagy tömegét, hanem lehetőséget is nyújtott arra, hogy beilleszkedjenek az ország életébe. Ezen politikai menekülteknek a száma meghaladja ma már a kétszázszázat vagyis olyan számot, amire egyetlen más ország sem hivatkozhat. Franciaország eddig saját kockázatára és veszedelmére, a magánszervezetek segítségével oldotta meg a menekültek kérdését. Több millió frankot költött el a menekültek segélyezésére. Franciaország helyzetének és lehetőségeinek megfelelően a jövőben is folytatni fogja ezen hagyományát. Ami a német és ausztriai menekülteket illeti, Franciaország legjobb lehetőségei szerint hajlandó foglalkozni kivándorlásuk irányításának és letelepedésük megszervezésének kérdésével. A francia kormány nevében kijelentem, hogy Franciaország csatlakozik a Roosevelt elnök által kezdeményezett műhöz és őszinte akarással kíván hozzájárulni ennek a műnek a valóra váltásához, saját lehetőségeinek és eddigi teljesítményeinek alapján.

Beranger ezután bejelentette, hogy a konferencia albizottságot delegál a magánszervezetek küldöttségeivel való kapcsolatok felvételére és a magánszervezetek emlékiratainak átvételére.

A következők szónok Michael Hansson, a Nansen hivatal vezetője volt, aki Norvégia delegátusaként szólalt fel.

Norvégia — mondotta — hagyományaihoz híven továbbra is segíteni fog a menekülteket. — Kéri, hogy az amerikai terv alapján létesítendő permanens intézmény nem fog-e konkurálni a már meglévő népszövetségi intézménnyel. Mindenesetre igen fontos, hogy a létesítendő nemzetközi szervezet tárgyalásokat kezdjen Németországgal, hogy az emigránsok kivihessék magukkal vagyonuknak egy részét.

A megnyitói ülés befejezéséért Beranger elnök üdvözölő táviratot meszeltett a konferencia nevében Roosevelt elnökhöz.

Weizmant Evianba várják

hogy minden országban biztosítsák a zsidók elementáris életjoga, mert a kivándorlás csak másodrendű megoldás lehet. Követeli továbbá, hogy a palesztinai bevándorlás tekintetében állítsák helyre a gazdasági befogadó képesség alapelveit.

Megerőltető munka után a kilárolt test fellrisztésére valódi Diana!

A nagy zsidó szervezetek egyébként azt követelik többek között az eviani konferenciától, hogy nemzetközi kolonizációs bizottságot létesítsen annak a bizottságnak a mintájára, amely annakidején a görög menekültek kolonizációs ügyében létesült.

Az eviani zsidó delegációk körében tudni vélik, hogy Weizmann Chaim és lord Samuel rövidesen Evianba érkeznek. Washingtoni jelentés szerint Stephen Wise közölte az amerikai zionista konferencián, hogy Roosevelt elnök ama óhajának adott kifejezést, hogy ha Weizmann Chaim Evianba érkezik, az eviani konferencia a világ zsidóságának képviselőjeként üdvözölje őt. (T. L.)

AKI MINŐSÉGRE AD AZ CSAKIS OLLA GUMMIT VESZ

datokat és ha... hogy Anglia... szaba... az angol... ben áll... A kritika... kellemetlen... ja, hiszen... a hadügy... ki — hogy... megfelelő... szetesen meg... minisztereket... szuverénitása... a javasolta a... Ezzel elmúlt... ság veszélye... kormány sorsát... endővel ezelt... ügy miatt tá... lamentárismus... of Commons... (R. L.)... zgalmas... dött munkatár... tent musae" je... lveszi élete i... diadalmas kül... abima a Siono... gyász miatt... nyári előadásait... egy-egy darab... angulat ellenér... A vidéki turát... nyek és az ott... totta meg... olytatja téli re... színház közel... zek szerint az... il töltené... f németországi... rg ismertnevi... témájú drámá... alesztinai bohé... stét, sőt elked... farab a szimlín... g. A Teatron... el a két másik... és az előadás... ant sikere... harmadik nyá... a gyász követ... ként az egész... olgozott ki. A... a lesz: Beetho... k bemutatója... jának új, gyö... vrit" megjelent... u és tartalmas... éberül, angolul... tschewszky, a... z zsidó kompo... a be zsidó da... téten St. Volpe... adó dalait hall... ius 14-én Bos... egujabb, már... ezstina hangu... ctóit. A hang... rdeklődés... tet... en... magyar... vtár... egziszen... si feltéte... irlap... adea

Ötvenéves az Oradeai Orth. Zsidó Gimnázium

Az oradeai orth. zsidó gimnázium az idei tanévvel zárta le működésének ötvenedik évét. 1888-ban lett alapítva.

Kétségtelen, hogy vannak az országban ennél sokkal régebbi iskolák, de 50 év minden körülmények között olyan dátum egy iskola életében, hogy az ember önkénytelenül megáll és visszapillantást vet erre a félszázados multra és mérleget csinál: vajjon megfelelt-e az iskola annak a célnak, amelyért életre hivatott, vajjon meghozta-e azt az eredményt, amit alapításától, működésétől vártak. Nos, ha megcsináljuk ezt a mérleget, annak eredményével tökéletesen meglehetünk elégedve.

A zsidó gimnáziumot az oradeai orth. hitközség alapította, amelynek élén abban az időben Fuchs Mór, európai híri tudós főrabbi és idsb. Ullmann Izidor, hírneves ort. vezérférfi állott. Alapította abból a célból, hogy intelligens és vallásos generációkat neveljen a zsidó nép részére.

Voltak abban az időben Oradean megfelelő számban középiskolák. A nagymultu premontrai főgimnázium, az állami főreáliskola és a községi polgári iskola. Ezekbe a tanintézetekbe járt — és szívesen járt — a zsidó ifjuság is, soha semmiféle különbséget zsidó és nemzsidó növendékek között ezekben az iskolákban nem tettek. Még a szombat és ünnepnapok megtartását sem akadályozták meg. Ezek a tanintézetek a maguk nemében kitűnő iskolák voltak, elsőrangú tantervekkel rendelkeztek, azonban nem voltak alkalmasak arra, hogy a hitközség felelős tényezőit vallási szempontból kielégítsék, mert az a heti egy órai hitoktatás ami a tantervben előírva volt, különösen a vallástani anyag rendezetlensége mellett, jóformán a semmivel volt egyenlő. Voltak ugyan olyan szülők, akik gyermekeiket külön is részesítették hitoktatásban, ezt azonban csak a jobbmóduak teheték, a zsidó ifjuság túlnyomó nagyrészenek a vallástanítása a hivatalosan megszabott időre szorított és így a zsidó növendékek sokszor a leglemibb vallástudás nélkül hagyták el a középiskolát.

Az oradeai orth. hitközség ennélfogva arra törekedett, hogy olyan generációkat neveljen, amelyek a szükséges világi ismeretek mellett a vallási ismeretek terén is megállják a helyüket. Ez a cél azonban csak úgy volt elérhető, ha a hitközség saját iskolát alapít, ahol a hitoktatás heti több órában épen olyan intenzivitással történik, mint bármely más világi tantárgynak a tanítása. Az elgondolást csak hamar tett követte és 1888-ban megnyitott az ort. zsidó polgári iskola egyelőre két osztállyal, a következő évben megnyitott a harmadik és aztán a negyedik osztály is. A vallásoktatás ebben a tanintézetben egyenjogusítva lett a világi tantárgyak tanításával, heti több órában, sőt fakultatív talmud-tanfolyamok is létesültek, melyekben naponta kétórai talmud-tanításban részesültek azok a növendékek, akiknek a szülei erre szult helyeztek.

Most ötven év után ha visszatekintünk a multra és mérleget csinálunk az iskola működéséről, jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy az iskola tökéletesen és maradéktalanul teljesítette és teljesíti a feladatát. Minél világi ismeretek, mind a hit-tanítás terén, a maximumát nyújtja annak, ami a mai körülmények között nyújtható és emellett az egész oktatás szellemét a zsidó ideálok uralják. Nélkülözhetetlen intézményévé vált az ort. zsidó gimnázium nemcsak az oradeai, hanem az egész transzilvániai zsidóságnak.

Ha seregszemlét tartunk az intézetből az évek folyamán kikerült sok ezer növendék fölött, azt látjuk, hogy vannak ezek soraiban hírneves rabbik, egyházi vezérférfiak, a gazdasági életben szereplő játzó és a társadalmi életben előkelő pozíciót betöltő egyének, jónevű ügyvédek, orvosok, kereskedők, iparosok. Mindannyian szívesen és szeretettel gondolnak vissza az ort. zsidó gimnáziumban eltöltött évekre. A transzilvániai, de még a mai Magyarországon keleti részén fekvő hitközségeiben is, alig van olyan vezető pozíciót betöltő egyén, aki nem lett volna növendéke ennek az iskolának. Ez az intézet ötven év alatt egész sereg olyan

egyént nevelt, aki át van hatva a zsidóság szeretetétől, aki disze egyházának és a társadalom legjobbjai közé tartozik.

Ezen az ötven éves jubileumon büszkén tekinthet az oradeai orth. hitközség ezen monumentális intézményére és büszkén tekinthet munkájára az iskola tanári kara, melynek minden egyes tagja — nemcsak a hittantanárok, hanem a világi zsidó tanárok mindegyike is — átérzte azt az intenciót, amely a hitközséget az iskola alapítását vezette.

Az ort. zsidó gimnáziumnak 25 éven át, 1918-ban bekövetkezett haláláig, Gábel Jakab, az ortodoxiának ez a nagynevi vezérférfia volt az igazgatója, aki tudását, tehetségét ennek az iskolának szentelte és az működésének tulajdonítható, hogy ez az intézet a vallásos nevelés és a zsidó élet szilárd bástyája lett. Az ő lelkes agitációjának az eredménye az is, hogy az oradeai orth. hitközség 1897-ben négyosztályú elemi leányiskolát és négy osztályú leánygimnáziumot is létesített, hogy áldásos misszióját leányainak nevelése terén is érvényesítse.

1918 óta Bíró Márk igazgató, ez a köztisztelőnek örvendő, puritán tantügyi férfit áll az ort. gimnázium élén. Bíró Márk igazgató az impérium változás idejében biztos kézzel kormányozta és vezette át az iskolát az új érába és az ő példás működésével rendszeretével sikerült a román tantügyi hatóságoknak a jóindulatát és elismerését az iskola részére kivívni. A legteljesebb mértékben öröködi azon hogy intézet a világi nívó fenntartása mellett, a tradicionális szellem megőrzésének és a vallásos nevelésnek a szolgálatában álljon. Bíró Márk 1901 óta tagja az ort. gimnázium tanári karának, harminchétf év óta fejt ki áldásos munkát a zsidó ifjuság nevelése terén.

Ezen sorok írója is növendéke volt a ort. zsidó gimnáziumnak, az alapítás első évétől kezdve. Megilletődéssel veszem kezembe az akkor még csak két osztállyal rendelkező iskolának 50 éves értesítőjét az 1888—89-ik tanévről és olvasom abból volt osztálytársaimnak a neveit az első osztályból. Bizony, sokan ezek közül elköltöztek már az élők sorából. Sokakat közülök a háboru fergetege vitt el...

Felültöm az értesítőben az iskola második osztályának a lapját és... egyszerre mintha szíven ütöttek volna. Három név mered felém a sok közül. Három világító fáklya, amelynek lángja nagyon korán kialudt és mély sebet vágott a zsidóság testén. Fuchs Benjámin, Ullmann Sándor, Ullmann Félix. A második osztály növendékei voltak mindenáron a legelső év folyamán.

Fuchs Benjamin az oradeai orth. hitközség tragikus hirtelenséggel elhunyt főrabbi, aki ifjú korában növendéke, később pedig patrónusa, harcosa, védelmezője volt az ort. gimnáziumnak. Emléke mindenkor felejthetetlenül élni fog széles zsidó körökben.

Ullmann Sándor az oradeai orth. hitközség néhai elnöke, a nagy Ullmann Izidor-nak a fia, aki maga is a zsidóság egyik kiválósága volt. Hírneve, bámulatos világi és zsidó tudása révén, messze, ország-határokon túl terjedt. Korán aludt ki élete lángja, alig mult negyven éves, midőn megtért őseihez.

Ullmann Félix, méltó fia Ullmann Izidor-nak és méltó ikertestvére Ullmann Sándornak. Tudása, intelligenciája, sokoldalúsága révén hivatva lett volna értékes szolgálatokat tenni a zsidóságnak. Sajnos egész fiatalon, talán 30 éves korában hunyt el.

Az ort. zsidó gimnázium a vallásos nevelésnek és a zsidó szelem ébrentartásának olyan fontos tényezője, hogy alapításának félszázados évfordulóját országos ünnepség keretében kellene megünnélni. Lehet, hogy ez az ünnepség csak késik és nem mulik, azonban addig is legyenek e szerény sorok azok, amelyek Transzilvánia zsidó közönségének és az ort. gimnázium ezer és ezer volt növendékének a figyelmét, az intézet életében oly fontos eseményre felhívják.

Leichtmann Salomon

**COLECTURA OFICIALĂ
ȘI A OFICILOR RURALE P.T.T.**

SORSJEGYÁRUDAI

Főelárusítóhely: Cluj, Str. Regina Maria No. 46.

**ERANNAZ-FILM
MŰVÉSZET.**

AZ URANIA MOZGO MÜSORA:
Hétfő, kedd, szerda:
Bohéme. Matrina Eggerth és Jan Kiepara slágere, Puccini operája nyomán.

A CAPITOL MOZGO MÜSORA:
Hétfő, kedd, szerda:
Lányok a tűzvonalban, zenés vígjáték, tímdéri rendezéssel, ritka eleganciával, főszerepekben Joan Blondell—Dick Powell.

AZ OPERA MOZGO MÜSORA:
Hétfő, kedd, szerda: Premier!
Bukom a férfiakra. Főszerepekben Mae West, Randolph Scott. Csütörtöktől premier: Texas lángokban, izgalmas wild-west-i kalandfilm, főszerepekben Bill Cody a vadnyugati mesterlovás.

A SELECT MOZGO MÜSORA:
Bohéme. Puccini halhatatlan operájának filmváltozata, főszerepekben: Martha Eggerth, Jean Kiepara, Theo Lingen.

A ROYAL MOZGO MÜSORA:
Hétfő: Rendkívüli mozgószínházi esemény!
Fedor Saljapin, a nemrég elhunyt világhíri tenorista egyetlen filmje: Don Quichotte kerül bemutatásra.

A THALIA MOZGO MÜSORA:
Hétfő, kedd: Dupla műsor! I. Cigányok. A legnagyobb szovjetfilmalkotás. II. Megtaláltam a férjemet. Főszerepekben: Claudette Colbert.
Szerdától: Nagy dupla műsor: Adió Párizs. Lily Pons-sal és Jönnök az indiának. Cowboyfilm. George O'Briennel.

A MUNKAS MOZGO MÜSORA:
Július 11—28-ig gépszerezés miatt szünet.
Július 27-től augusztus 1-ig a szezon legnagyobb sikert elért filmje: Lukrécia Borgia. Monumentális történelmi filmsláger. Műsor előtt három premier színes Lily Simpsonia és Híradó. Helyárok 10 és 12 plus 5 lei.

AZ EDISON MOZGO MÜSORA:
Eddig még nem látott csoda műsor: I. Az örök álarc. Szociális dráma. Olga Tshehova és Peter Petersson főszerepekben. II. Madarász. Vig operette. Lili Dagover, Wolf Albach Retty. III—IV. Híradó és Micky Maus. Jön: Dick Foran és 2. rz. kémiroda.

**APRÓ
HIRDETÉSEK**

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóba íyeg mellékelve van.

Kiadó július 15-re belvárosban két szobás konyhás lakás. Értekezni Astra, Piața Unirii 3.

Eladó egy márványosdó évlábakkal Str. Gen. Bertheiot 25.

Eladó belvárosban nagy saroktelek házakkal üzlethelyiségekkel. Cim a kiadóban.

Kisecskédű metsző és előimádkozók kis igényekkel, állást keres. Esetleg jellegű ért. „Fiatal” jellegre a kiadóba.

Bucuresti komerzszönyegüzletben, perlekt románul beszélő, ügyes, megbízható eladófiut alkalmazok. Fizetés 2.000 lei. Ajánlatok „Szönyeg” jellegre a kiadóhivatalba.

Felsőbb iskolát végzett 35 éves fiatal ember, cluji modern üzlet tulajdonosa, feleségével venne intelligens jömegejelenésű, szépkillemű 30 éven aluli lányt, vagy asszonyt 200.000 lei hozománnyal. Levelet a legnagyobb diszkréciót mellett „Önálló” jellegre a kiadóba továbbít.

Jólbevezetett rendeléssel rendelkező fogorvosnikus keres idősebb fogorvost, vagy fogászt Mendelovita, Arad, Piața Luptei 19.

Perlekt román-német komolyabb nevelésű 2 és fél éves és 9 éves fiugyermekek mellé felvétetik. Fényképes ajánlatok Markovits Nicolae Oradea, Piața Reg. Maria című küldendők.

Fegyvergyári 50 lóerős, álló nyersolajmotor kellekeivel, leszerelve, javítható tengelyhívával eladó. Balázs. Oradea, Str. Vilson 12.

Belvárosban havi 6000 lei jövedelmező lakrész és egy üzlethelyiségből álló ház 20 ezer lelt család okok miatt sürgősen eladó. Esetleg félházzrészt eladom 4 lakrészrel, üzlethelyiséggel, havi 3000 lei jövedelemmel 125.000 lelt. Értekezni Jeney, Str. Barabos L. Pop 9.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELAKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETEN

Ötvenéves az Oradeai Orth. Zsidó Gimnázium

Az oradeai orth. zsidó gimnázium az ideai tanévvel zárta le működésének ötvenedik évét. 1888-ban lett alapítva.

Kétségtelen, hogy vannak az országban ennél sokkal régebbi iskolák, de 50 év minden körülmények között olyan dátum egy iskola életében, hogy az ember önkénytelenül megáll és visszapiantást vet erre a félszázados multra és méreget csinál: vajjon megfelelt-e az iskola annak a célnak, amelyért életre hivatott, vajjon meghozta-e azt az eredményt, amit alapításától, működésétől vártak. Nos, ha megcsináljuk ezt a mérleget, annak eredményével tökéletesen meglehetünk elégedve.

A zsidó gimnáziumot az oradeai orth. hitközség alapította, amelynek élén abban az időben Fuchs Mór, európai híri tudós főrabbi és idsb. Ullmann Izidor, hírneves ort. vezérferfi állott. Alapította abból a célból, hogy intelligens és vallásos generációkat neveljen a zsidó nép részére.

Voltak abban az időben Oradean megfelelő számban középiskolák. A nagymultu premontrai főgimnázium, az állami fő-reáliskola és a községi polgári iskola. Ezekbe a tanintézetekbe járt — és szívesen járt — a zsidó ifjuság is, soha semmiféle különbséget zsidó és nemzsidó növendékek között ezekben az iskolákban nem tettek. Még a szombat és ünnepnapok megtartását sem akadályozták meg. Ezek a tanintézetek a maguk nemében kitűnő iskolák voltak, elsőrangú tantervekkel rendelkeztek, azonban nem voltak alkalmasak arra, hogy a hitközség felelős tényezőit vallási szempontból kielégítsék, mert az a heti egy órai hitoktatás ami a tantervben előírva volt, különösen a vallástani anyag rendezetlensége mellett, jóformán a semmivel volt egyenlő. Voltak ugyan olyan szülők, akik gyermekeiket külön is részesítették hitoktatásban, ezt azonban csak a jobbműcuk teheték, a zsidó ifjuság túlnyomó nagyrészenek a vallástani ismeret hiányát a hivatalosan megszabott időre szorították és így a zsidó növendékek sokszor a legemlékező vallástudás nélkül hagyták el a középiskolát.

Az oradeai orth. hitközség ennél fogva arra törekedett, hogy olyan generációkat neveljen, amelyek a szükséges világi ismeretek mellett a vallási ismeretek terén is megállják a helyüket. Ez a cél azonban csak úgy volt elérhető, ha a hitközség saját iskolát alapít, ahol a hitoktatás heti több órában épen olyan intenzitással történik, mint bármely más világi tantárgynak a tanítása. Az elgondolást csakhamar tett követte és 1888-ban megnyitott az ort. zsidó polgári iskola egyelőre két osztállyal, a következő évben megnyitott a harmadik és aztán a negyedik osztály is. A vallásoktatás ebben a tanintézetben egyenjogusítva lett a világi tantárgyak tanításával, heti több órában, sőt fakultatív talmud-tanfolyamok is létesültek, melyekben naponta kétórás talmud-tanításban részesültek azok a növendékek, akiknek a szülei erre szult helyetk.

Most ötven év után ha visszatekintünk a multra és méreget csinálunk az iskola működéséről, jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy az iskola tökéletesen és maradéktalanul teljesítette és teljesíti a feladatát. Minél világi ismeretek, mind a hit-tanítás terén, a maximumát nyújtja annak, ami a mai körülmények között nyújtható és emellett az egész oktatás szellemét a zsidó ideálok uralják. Nélkülözhetetlen intézményévé vált az ort. zsidó gimnázium nemcsak az oradeai, hanem az egész transzilvániai zsidóságnak.

Ha seregszemlét tartunk az intézetből az évek folyamán kikerült sok ezer növendék fölött, azt látjuk, hogy vannak ezek soraiiban hírneves rabbik, egyházi vezérferfiak, a gazdasági életben szereplő játékos és a társadalmi életben előkelő pozíciót betöltő egyének, jönevű ügyvédek, orvosok, kereskedők, iparosok. Mindannyian szívesen és szeretettel gondolnak vissza az ort. zsidó gimnáziumban eltöltött évekre. A transzilvániai, de még a mai Magyarországon keleti részén fekvő hitközségekben is, allg van olyan vezető pozíciót betöltő egyén, aki nem lett volna növendéke ennek az iskolának. Ez az intézet ötven év alatt egész sereg olyan

egyént nevelt, aki át van hatva a zsidóság szeretetétől, aki disze egyházának és a társadalom legjobbjai közé tartozik.

Ezen az ötven éves jubileumon büszkén tekinthet az oradeai ort. hitközség ezen monumentális intézményére és büszkén tekinthet munkájára az iskola tanári kara, melynek minden egyes tagja — nemcsak a hittantanárok, hanem a világi zsidó tanárok mindegyike is — átérzte azt az intenciót, amely a hitközséget az iskola alapítását vezette.

Az ort. zsidó gimnáziumnak 25 éven át, 1918-ban bekövetkezett haláláig, Gábel Jakab, az ortodoxiának ez a nagynevelő vezérferfia volt az igazgatója, aki tudását, tehetségét ennek az iskolának szentelte és az működésének tulajdonítható, hogy ez az intézet a vallásos nevelés és a zsidó élet szilárd bástyája lett. Az 3 lelkes agitációjának az eredménye az is, hogy az oradeai ort. hitközség 1897-ben négyosztályu elemi leányiskolát és négy osztályu leánygimnáziumot is létesített, hogy áldásos misszióját leányainak nevelése terén is érvényesítse.

1918 óta Bíró Márk igazgató, ez a köztiszteltnek örvendő, puritán tanügyi férfi áll az ort. gimnázium élén. Bíró Márk igazgató az impérium változás idejében biztos kézzel kormányozta és vezette át az iskolát az új érába és az ő példás működésével rendszeretével sikerült a román tanügyi hatóságoknak a jóindulatát és elismerését az iskola részére kivívni. A legteljesebb mértékben öröködi azon hogy intézet a világi nivó fenntartása mellett, a tradicionális szellem megőrzésének és a vallásos nevelésnek a szolgáltatásban álljon. Bíró Márk 1901 óta tagja az ort. gimnázium tanári karának, harminchétf év óta fejt ki áldásos működést a zsidó ifjuság nevelése terén.

Ezen sorok írója is növendéke volt a ort. zsidó gimnáziumnak, az alapítás első évtől kezdve. Megilletődéssel veszem kezembe az akkor még csak két osztállyal rendelkező iskolának 50 éves értesítőjét az 1888—89-ik tanévről és olvasom abból volt osztályfőnökömnek a nevelt az első osztályból. Bizony, sokan ezek közül elköltöztek már az élek sorából. Sokakat közülök a háború feletgete vitt el...

Felültem az értesítőben az iskola második osztályának a lapját és... egyszerre mintha szíven ütöttek volna. Három név mered felém a sok közül. Három világitó fállya, amelynek lángja nagyon korán kialudt és mély sebet vágott a zsidóság testén. Fuchs Benjámín, Ullmann Sándor, Ullmann Félix. A második osztály növendékei voltak mindenáron a legelső év folyamán.

Fuchs Benjamin az oradeai ort. hitközség tragikus hirtelenséggel elhunyt főrabija, aki ifju korában növendéke, később pedig patrónusa, harcosa, védelmezője volt az ort. gimnáziumnak. Emléke mindenkor felejthetetlenül élni fog széles zsidó körökben.

Ullmann Sándor az oradeai ort. hitközség néhai elnöke, a nagy Ullmann Izidor-nak a fia, aki maga is a zsidóság egyik kiválósága volt. Hírneve, bámulatos világi és zsidó tudása révén, messze, országhatárokon túl terjedt. Korán aludt ki élete lángja, allg mult negyven éves, midőn megtért őseihez.

Ullmann Félix, méltó fia Ullmann Izidor-nak és méltó ikertestvére Ullmann Sándornak. Tudása, intelligenciája, sokoldalúsága révén hivatva lett volna értékes szolgálásokat tenni a zsidóságnak. Sajnos egész fiatalon, talán 30 éves korában hunyt el.

Az ort. zsidó gimnázium a vallásos nevelésnek és a zsidó szellem ébrentartásának olyan fontos tényezője, hogy alapításának félszázados évfordulóját országos ünnepség keretében kellene megülni. Lehet, hogy ez az ünnepség csak késik és nem mulik, azonban addig is legyenek e szerény sorok azok, amelyek Transzilvánia zsidó közönségének és az ort. gimnázium ezer és ezer volt növendékének a figyelmét, az intézet életében oly fontos eseményre felhívják.

Leichtmann Salamon

Sok a baja? Nehézségei vannak? Szükségei vannak?
Vásároljon Állami Sorsjáték **SORSJEGYET A COLECTURA OFICIALĂ ȘI A OFICIILOR RURALE P. T. T.** fiokjainal es mindentől meg-ly tett sok játékos és ma szabadul.
BOLDOG EMBEREK...
Julius 15-én lesz a XVII. sorsjáték I. osztályának a húzása.
Ne felejtse el!

COLECTURA OFICIALĂ ȘI A OFICIILOR RURALE P. T. T.
SORSJEGYÁRUDAI
Főelárusítóhely: Cluj, Str. Regina Maria No. 46.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET.

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Hétfő, kedd, szerda:
Bohémek. Martha Eggerth és Jan Klepura slágere, Puccini operája nyomán.

A CAPITOL MOZGÓ MŰSORA:

Hétfő, kedd, szerda:
Lányok a tizvonalban, zenés vígjáték, tündéri rendezéssel, ritka eleganciával, főszerepekben Joan Blondell—Dick Powell.

AZ OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Hétfő, kedd, szerda: Premier!
Bukom a férfiakra. Főszerepekben Mae West, Randolph Scott. Csütörtöktől premier: Texas lángokban, izgalmas wild-west-i kalandorfilm, főszerepekben Bill Cody a vadnyugati mesterlovás.

A SELECT MOZGÓ MŰSORA:

Bohémek. Puccini halhatatlan operájának filmváltozata, főszerepekben: Martha Eggerth, Jean Klepura, Theo Lingen.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Hétfőn: Rendkívüli mozgószínházi esemény!
Fedor Saljapin, a nemrég elhunyt világ-hírű tenorista egyetlen filmje: Don Quichotte kerül bemutatásra.

A THALIA MOZGÓ MŰSORA:

Hétfő, kedd: Dupla műsor! I. Cigányok. A legnagyobb szovjetfilmalkotás. II. Megtaláltam a férjemet. Főszerepekben: Claudette Colbert.
Szerdától: Nagy dupla műsor: Adió Párizs. Lily Pons-sal és Jönnék az indiának. Cowboyfilm. George O'Briennel.

A MUNKAS MOZGÓ MŰSORA:

Julius 11—28-ig gépezelés miatt szünet.
Julius 27-től augusztus 1-ig a szezon legnagyobb sikert elért filmje: Lukrécia Borgia. Monumentális történelmi filmsláger. Műsor előtt három premier színes Silyl Simpson-hozza és Híradó. Helyárak 10 és 12 plus 5 lei.

AZ EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Eddig még nem látott csoda műsor: I. Az örök álarc. Szociális dráma. Olga Tshehova és Peter Peterson főszerepekben. II. Madarász. Vig operette. Lil Dagover, Wolf Albach Retty. III—IV. Híradó és Micky Maus. Jön: Dick Foran és 2. rz. kémiroda.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy sző 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzéslevelet csak úgy továbbítunk, ha portóba-lyeg mellékelve van.

Kiadó július 15-re belvárosban két szoba konyhas lakás. Értekezni Astra, Piața Unirii 3.

Eladó egy márványosdó évlákkal. Str. Gen. Bertheiot 25.

Eladó belvárosban nagy saroktelek házal-üzletelhelyiségekkel. Cim a kiadóban.

Kisacsaládú metező és előimádkozó. Kis igényekkel, állást keres. Esetleg lelépés-ért. „Fiatal” jelgére a kiadóba.

Bucuresti komerzsszöngyüzletben, perfekt románul beszélő, ügyes, megbízható eladó-fíut alkalmazok. Fizetés 2.000 lei. Ajánlatok „Szöngy” jelgére a kiadóhivatalba.

Felsőbb iskolát végzett 35 éves fiatalemb-ber, cluji modern üzlet tulajdonosa, feleségül venne intelligens jömgjelenésű, szépkilisejű 30 éven aluli lányt, vagy asszonyt 200.000 lei hozományal. Leveleket a legnagyobb díszkréciónal „Önálló” jelgére a kiadó-továbbít.

Jölbévezetett rendelével rendelkező fogorvos-nikus keres idősebb fogorvost, vagy fogász-t. Mendelovita, Arad, Piața Luptei 19.

Perfekt román-német komolyabb nevelődő 2 és fél éves és 9 éves flugyermekek mellé felvétetik. Fényképes ajánlatok Markovita Nicolae Oradea, Piața (Reg. Maria cimre) küldendők.

Fegyvergyári 50 lóerős, álló nyersolajmo-tor kelleivel, leszerelve, javítható tengely-hűtéssel eladó. Balázs. Oradea, Str. Vilzon 12.

Belvárosban havi 6000 lei jövedelmező lakrész és egy üzletelhelyiségből álló ház 215 ezer leirt családi okok miatt sürögősen eladó. Esetleg félházzrészt eladom 4 lakrészszel, üz-lethelyiséggel, havi 3000 lei jövedelemmel 125.000 leirt. Értekezni Jeney, Str. Baro-ni, Pop 9.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Telavivi levél

Tel-Aviv, július elején. Amikor olyan óriási iramban száguld a történelem, mint ahogyan az most világszerte történik, számolni kell azzal, hogy melyetek és állapotok máror holnapra alakulnak át és formálódnak újjá. Két héttel ezelőtt még csak szörványos terrorcselekmények háborgatták Palesztina életét. A városok a nehéz gazdasági helyzet ellenére is nyugodtan éltek megszokott életüket, a jól védett kolóniákon pedig változatlan békében folytak a nyári munkák. A jisiv türelemmel és magabizóan várta a dolgok végső kialakulását és a felosztási államterv megvalósulását.

Slomo ben Jozsef kivégzése után részletesen beszámoltunk arról a valósággal forradalmi hangulatról, amely a kivégzés után ejtette hatalmába Tel-Avivot és a jisiv más részét is. Ha átmenetileg le is csillapultak a kedélyek, ez még nem volt elegendő a lelkek megbékítéséhez. Az országot lázas nyugtalanság fűti. A múlt hét péntekjén Jeruzsálemben hét arab esett el, többen súlyosan megsebesültek. A telavivi események utóhatásaként a Karmel piacon és a Jaffa-Tel-Aviv utcán a zsidó városba merészkedő arabok estek el. Jeruzsálemben ostromállapotot léptettek életbe, a Tel-Avivnak Jaffával határos városrészein huszonegy óráig közlekedési tilalom volt.

Bombázások napja

Azóta egyik bomba robban a másik után, tömeges halálos merényletek, sortűzek kavargják fel a zsidó városok életét. A hajfai bombázások napján egy bomba és rendőrségi sortűz öt zsidókat és tizenhat arabot az életét oltotta ki, hatvan arabot és számos zsidót pedig megsebesített. Még aznap Tel-Avivra is bombát dobtak a városban áthaladó vonat egyik kocsijából. Jellemző módon a vonat minden utasa kiszálhatott azért a telavivi állomáson és a vonaton utazó angol katonák nem tudták felvilágosítást adni arról, hogy ki dobhatta a bombát, mely egy huszonegy éves fiatalasszonynak oltotta ki az életét. A hajfai halottak között van dr. Weizmann Chajim egyik sógora is, Tuvia Dumin, aki a bombarobbanásnál megsebesült egyik arab elszállításánál segédkezett, amikor rendőrgolyó érte.

Ilyen drámai gyorsaságu események közepette érthetően napról napra nő az izgalom a jisiv köreiben. Ebben a pattanásig feszült légkörben megint az eddigi imponáló fegyvergyártási miniszter is lelkesen nyilatkozott és zsidó részről is elkövetnek olyan egyéni akciókat, amelyekből a zsidó országépítés szelleme eddig távol állott.

Az utolsó roham?

Ilyen körülmények között nem csodálatos, ha a helyzet megítélésén új nézőpontok és megfontolások merülnek fel. Palesztinában betiltották annak az arab felhívásnak a terjesztését, amelyet Szíriában adtak ki és amelynek címlapján az arab terroristák négy vezérének fényképe látható. A felhívás általános felkérésre uszítja az arabokat a zsidók ellen, akik, úgy mond, „le akarják rombolni az Omár mecsetet, kiirtani az arabokat és elfoglalni az egész országot”. A röpirat szerint „az angolok egész falvakat irtanak ki és az életben hagyott asszonyokat és gyermekeket megvakítják”.

Az új terrorhullám, melyhez csak az 1933 áprilisi roham fogható, úgy látszik az arabok végső rohama a felosztási terv ellen, amelynek előrehaladott stádiuma már a legutóbbi genfi és londoni nyilatkozatokból kiolvasható. A rendkívüli heves roham nekikeseredett válaszas akar lenni a felosztási tervre. Ez a roham komoly zundulás fajúhat, mely nemcsak az új veráltoztatásokat követelne, hanem az immár három év várt politikai kibontakozást is súlyosan kérelmezheti.

A borulató hangulatot fokozza az a körülmény, hogy az ország gazdasági élete újabb megrázkódtatáson megy át a véres események következtében. A válság mélypontján álló nemzetgazdaságot betekre bántja meg a terrornak egy-egy ilyen rohama. Az építőipar válsága fokozódik, a közlekedési iparban pedig a nagy idegenforgalom ellenére is pangás érezhető. A külföldre dolgozó és beföldi ipar természetesen továbbra is tartja pozícióját és a munkanélküliség megmaradt a májusai szinten. De a mindig fegyelmzett, bizakodó palesztinai zsidók hangulata egyre türelmetlenebbé válik és igen kevés kell ahhoz, hogy a véres eseményekre ne következzen azonnal a megtorlás, egyre súlyosabb formában.

Az eviani terv

A tényálláson keveset változtat, hogy az eviani konferencia tárgyalásainak hírére a

palesztinai értékpapírok emelkedtek. Kétszáz ezer zsidó Palesztinában való letelepítésének tervét tanszikká Evianban, ami érhető módon nagy örömet keltett az országban. Weizmann Evianba való utazásának terve amellezt szól, hogy a terv nem fies szavakkal való dobálózás, hanem komoly lehetőség. Természetesen az eviani terv megvalósítása is csak az ország felosztása után volna megvalósítható. Erre a lehetőségre vár az ország.

A belső zavaros helyzet, a felosztási terv

megítélésében beállott bizalmatlan hangulat és a gazdasági nehézségek közepette is nagy érdeklődést tanúsít a palesztinai közvélemény az alexandrettei szandzsák kérdésében létrejött francia-török megállapodás iránt. Általános megítélés szerint a törökök javára történt döntés súlyos csapást jelent az arab mozgalomra és szűkségszerűen a zsidó Palesztina és Törökország közötti közlekedés megteremtését kell hogy maga után vonja. A jövőbeni zsidó államnak hatékony szövetesége lehet Törökország a környező arab országokkal szemben. A szíriai vereség természetesen egyk magyarazata a megerősödött terrormozgalomnak is, melynek a jelek szerint igen jelentékeny pénzügyi erőforrások állnak a rendelkezésre.

Barzilay István

A japánok megkezdették előnyomulásukat Hankeu felé

A kínaiak elsüllyesztettek több japán hajót

Mint Pekingből jelentik, a japán csapatok megkezdették előnyomulásukat vizen és szárazon a Jangcekiang mentén Hankeu felé. Megszállították a Hankeutól 250 kilométerre fekvő Hukaut és ezzel birtokukba kerítették a Poyang-tó egész környékét. A további hadműveletek most a Kiangsi tartománybeli Nancsang ellen irányulnak, amelynek sorsa megpecsételtnak látszik. Tegnap Nancsangot különben újabb heves légi bombatámadás érte és figyelemreméltó, hogy ezúttal a kínaiak megsemmisítették a támadók ellítségét. Végre pontos megállapítást nyert a múlt heti nancsangi légi ütközet mérlege, amely meglehetősen szomorú, mert 57 gép pusztult el (31 kínai és 26 japán) teljes személyzetével együtt. A kínai főhadiszállás még nem említi meg hivatalos jelentésében a Jang Ce Kiang mentén megkezdődött hadműveleteket, de a japán katonai parancsnokságok már napiparancsok alakjában közlik ezt.

Hongkongból jelentik, hogy a kínai főhadiszállás jelentése szerint a kínai repülőknék tegnap bombázásoldkral a Jangce folyón sikerült elsüllyesztenők több japán hajót.

Tokiói jelentés szerint a japán területen főleg Kiobo tartományban pusztított áradások feketé statisztikája a következő: 417 halott, közülük 347 Kobo városában, 2592 sebesült, 390 elhalt.

Hankeuból jelentik, hogy Peter Prevot angol alattvalót a kínai hatóságok letartóztatták azon vád alatt, hogy kémkedett. Prevotot akkor fogták el, amikor repülőgépen utnak akart indulni Hongkongba.

Sanghaji jelentés szerint a japánok arra kérték a külföldi konzuli hatóságokat, hogy Hankeu, Sinyuan, Kiuksiang, Kuing, Nancsiang Csangszu, Csucsang és Ydesau területéről távolítsák el alattvalóikat, mert kiltásban van ezen vidékek erőteljes bombázása.

Zsidóvita a Pen-klub prágai kongresszusán

H. G. Wells és Jules Romain éles tiltakozása a zsidóüldözések ellen

Prága, július 11. A cseh fővárosban, mint ismeretes, az elmúlt napokban a nemzetközi Pen klub kongresszusán ugynevezett zsidóvita folyt le, amelyet a jiddis Pen klub képviselőjének, N. Priluckinak a javaslata idézett elő. A javaslat lényegében nem volt más, mint az antiszemitizmusnak a Pen klub által való elítélése.

A lengyel delegáció előadónője a határozat ellen emelt szót, mert bizonyos országok politikai viszonyaira célzott. Nagy szenzációt keltett, hogy H. G. Wells, a hírneves angol író a művészet és a szó szabadsága nevében ellenezte a javaslatot. Olyan írók, mint Gouineau és Houston S. Chamberlain, a fajteória megteremtői is — mondotta — a szó szabadságát igénybe vehetik.

Cremieux francia delegátus, aki zsidó származású, kijelentette, hogy a javaslat nem az írók szabadsága ellen fordul, hanem bizonyos totalitárius államok kormányintézkedései ellen, amelyek az író szavát a fajteóriára való hivatkozással elnyomják. A beszéd után Wells kijelentette, hogy álláspontját megváltoztatja, mert most már jobban megérti a javaslatot.

Wells ezután innepélyes nyilatkozatban elítélte a nemzeti és vallási motívumokból fakadó üldözéseket, ahogy azok különösen a zsidóüldözésekben kifejezésre jutnak.

A javaslatot ezután a francia származású Jules Romain módosításával egyhangulag elfogadták. A javaslatban kötelezővé teszik a Pen klub minden tagje számára, hogy aktív módon lépjen fel valahányszor egy fajt, vagy népcsoportot üzőbe vesznek.

Weizmann tábora győzött az amerikai cionista szervezet konferenciáján

Roosevelt elnök nevét viseli a Zsidó Nemzeti Alap új aranykönyve. Stephen Wise dr. Weizmann eviani szerepéről

Detroit, július 11. A napokban zajlott le Detroitban az amerikai cionista szervezet 41. évi konferenciája, melynek kimenetele elé nagy érdeklődéssel tekintett az egész cionista közvélemény. Ez alkalommal ugyanis két irányzat került döntő ütközetbe: a weizmanni politika híveinek tábora és a Brandeis-csoport köré tömörülő elemek, amelyek különösen a felosztás kérdésében teremtettek éles frontot Weizmann ellen. A detroiti konferencia Weizmann táborának győzelmével végződött és ez a győzelem Weizmann közeli amerikai utjának előkészítését is szolgálja.

Az amerikai cionista szervezet új elnököt választott dr. Stephen Wise lemondása folytán. Heves választási küzdelem után Raból Salamon Goldmant választották elnöknek, míg dr. Izrael Goldstein, a Nemzeti Alapok elnöke kisebbségben maradt. Ez volt az első

alkalom, amikor demokratikus szavazás útján választották meg az amerikai cionista szervezet elnökét.

A konferencia határozati javaslatot fogadott el, amely kifejezésre juttatja az amerikai cionisták azon készségét, hogy elfogadják Anglia ajánlatát zsidó állam létesítésére Palesztina határain belül. A határozati javaslat egyébként csatlakozik a cionista kongresszus azon határozatához, amelyben állást foglal a Peel-bizottság felosztási terve ellen. A határozati javaslat biztosítja Weizmann és a cionista exekutívét az amerikai cionisták támogatásáról a palesztinai zsidó jogok megvédéséért vívott harcban.

A detroiti konferencia felhívást intéz az amerikai zsidósághoz, hogy minden erejével segítse hozzá az üldözött európai zsidókat, hogy Palesztinába mehessenek.

Bőrbetegségek

A bőrbetegségekből származó fájdalmakat elkerülheti, ha idejében használ Cadum kenőcsöt. Azonnal megszünteti a viszketéset, enyhíti és gyógyítja a bőr minden irritációját vagy gyulladását. Sok szenvedélyes vessi elejét, ha idejében használ Cadum kenőcsöt kátrány, sebek pattanások, ruhacsallakítás, karcolás, anyajér bőrhámja ellen.

A konferencia elhatározta, hogy a Zsidó Nemzeti Alap új aranykönyve Roosevelt elnök nevét fogja viselni és 150 delegátus bejegyzést eszközölt az aranykönyvbe. Dr. Stephen Wise és felesége vállalta az aranykönyv első lapjának kiltését.

Az amerikai cionista szervezet új elnöke, Rabib Goldmann záróbeszédében hangsúlyozta, hogy Palesztina legvitálisabb tényezője a zsidó nép megújulásának és talpraállításának.

Dr. Stephen Wise azon reményének adott kifejezést, hogy Palesztinát maga Weizmann Chajim fogja képviselni az eviani konferencián. Weizmann — mondotta dr. Wise — történelmi jelentőségű nyilatkozatot fog tenni Evianban, mint ahogy a Peel-bizottság előtt tett valómásának első részében nyilatkozott. Végül bejelentette, hogy a Roosevelt elnök által alakított menekültügyi bizottság végleges megállapodott abban, hogy dr. Weizmann a világ zsidóságának képviselőjeként fogják üdvözölni Evianban.

Súlyosan megbetegedett a bucaresti angol követ. Bucarestből jelentik: Reginald Hoare, bucaresti angol követ rövid szabadságra Londonba utazott, hol súlyosan megbetegedett. A „Times” legutóbbi számának híre szerint egészségi állapota nem javult, továbbra is aggodalomra ad okot.

Ha influenzája van, gondoskodjék arról is, hogy gymora és belei a természetes „Ferenc József” keserivíz használatával gyakran és alaposan kitisztítsanak. Kérdezze meg orvosát.

Hol nyugszik Kolumbusz Kristóf? Minden esztendő október 12-én, annak a napnak évfordulóján, amikor 1492-ben Kolumbusz Kristóf megérkezett San Domingó szigetére, hatalmas arányú emlékműnepeket tartanak ott. Az amerikaiak az idén is megrendezik az ünnepeket, melyeknek az a célja, hogy felhívják a világ figyelmét Kolumbusz nagy művére és megindítsák a gyűjtést a világ egyik legnagyobb emlékoszlopának és világitótornyának megépítésére. A tengerpartnak ama részéről, ahol a nagy felfedező először tette lábát amerikai földre, a napokban négy repülőgép száll fel és berepül az összes amerikai államokat, többmillió röpiratot dob le és visszafelé utjában felszedi az egyes repülőtelepeken a gyűjtött pénzt. Az emlékoszlop ezerkétszáz láb magas, óriási kereszt lesz, melynek zöld fénye negyven mérföldnyire látható lesz a tengerből. Az emlékoszlop tövében fogják elhelyezni a nagy felfedező megmaradt csontjait, amelyek körül nemrég nagy vita fejlődött, mert akadnak, akik azt állították, hogy Kolumbusz nem San Domingóban, hanem Sevillában van eltemetve, egy Rodriguez nevű tengerész hozta haza annak idején. A feltevést azonban megcáfolták. Kolumbusz tényleg San Domingó katedrálisának kriptájában pihen a föld alatt, ahol élete legnagyobb ténykedését végrehajtotta.

A „halhatatlanná” választott timsoarai zsidó származású André Maurois leghíresebb regénye: „A halgató Bramble erdeje”. Megjelent magyarul az Epocha kiadásában. Már csak néhány példány kapható! Kérje könyvkereskedésben, vagy Lepage & Co., Cluj. Ára 60 lej.

Egy cluji gépkocsi halálra gázolt egy turdai polgárt

Cluj, július 11. Egy ismeretlen rendszámú cluji gépkocsi tegnap este féltizenegy óra tájban Turdan elütött egy férfit, akit életveszélyes sérülésekkel kórházba szállítottak, majd ott egy órai szenvedés után, anélkül, hogy eszméltehez tért volna kúszenvelett. A gépkocsi anélkül, hogy törődött volna a gázolással, tovább száguldott. A megindított nyomozás kiderítette, hogy az autógázolás áldozata Arkosi Károly turdai lakos, a Solvay művek ötven esztendő főgépésze. A cluji és turdai rendőrség széleskörű nyomozást indított be az ismeretlen gépkocsi vezetőjének kitérítésére.

SPORT

Lezajlott a háromnapos cernauti tenisz-makkabiáda

Cernăuți, július 11. (Az Uj Kelet kiküldött munkatársától). Huszonegy óras ut után végre Cernăuți-ban vagyunk. Éjfél felé jár az idő, de azért hangos a perron. A zsidó sportbarátok kijöttek az állomáshoz, hogy fogadják az országos tenisz-makkabiáda résztvevőit.

Az ismerkedés igen szívélyes keretek között zajlik le. Emberek, akik többnyire csak jelekből és mondatfoszlányokból értik meg egymást, igyekeznek összebarátkozni. Sportúgyról van szó. Zsidó sportúgyról.

Pár perc múlva mindenki el van helyezve. A vendéglátó egyesület rendezősége gondoskodik róla, hogy mindenki meg legyen elől-gedve. S a hotelszobán és ellátáson kívül kalauzokról is gondoskodnak, hogy a játékosok nemcsak a pályán érezzék magukat otthonosan, hanem alkalmuk legyen bepillantást nyerni ennek a nagy zsidó városnak az életébe is.

Mingyárt az elején megtudjuk, hogy a bucovinai Makkabi-mozgalom nagy multra tekint vissza. Ebben a városban, amely Kelet és Nyugat kapujába van ékelve, a zsidó rendezés minden vonalon éreztette hatását. S közvetlenül a cionista munka, a szervezet, a hebraizáció, a világi zsidó kultúra és az iskola mellett ott volt a zsidó sport.

Bucovina és Transzilvánia zsidó sportja között nehéz volna párhuzamot vonni. Egy ilyen országos versenyen látja csak az ember, mennyire kirívó és szembeötölő a két mozgalom közötti különbség. Transzilvániában a Makkabi nem jelenti minden esetben a pozitív zsidó álláspontot. Miféleképp valaki azért is szerepelhet zsidó színekben, mert az kényelmesebb számára, vagy azért, mert zsidó körben otthonosabban érzi magát, anélkül, hogy vállalná a pozitív zsidó létezésüket következményeit. Ugyanakkor Bucovinában a Makkabiból rekrutálódnak a cionista mozgalom legkitünőbb sorkatonasága. A Makkabi nem egyéb, mint a cionista szervezet sportszakosztálya, amely éppen sportszerű nevelése miatt annál fegyelmezettebb, s annál nagyobb értéket képvisel a mozgalom számára.

Azt is megtudjuk, hogy a bucovinai Makkabi már átvészelt az összes gyermekbetegségek s megálalta a helyes utat, amelyen haladnia kell. Az első éveken sok pénzt és energiát fecséreletek a futballra. Volt idő, úgy a 20-as évek elején, hogy Bucovina válogatottját a Makkabi staffirozta ki. De csakhamar rájöttek arra, hogy igazi tömegsportra van szükség. A sportot a tömegek szolgálatába kell állítani, mert csakis így lehet egészséges generációkat nevelni.

Ma már a torna mellett a tenisz foglalja el a legfontosabb helyet. A pályák száma állandóan szaporodik, s nő a játékosok száma is. A tenisz átvette a futball örökét s vezető szerephez jutott a zsidó sportéletben.

Az országos Makkabi-versenyek 1934-ben kezdődtek. Abban az évben rendezték az első klubközi versenyt, amelyen olyan játékosok is részt vehettek, akik egyébként nem voltak tagjai zsidó kluboknak.

Ebben az évben Ing. M. Schindler, a bucovinai Makkabi Szövetség elnöke kupát alapított, amely azóta a következő vándorutat tette meg:

- 1934 — Segal M. Bucuresti.
- 1935 — Erős Csabi Cluj.
- 1936 — Simon Endre Cluj.
- 1937 — Grünwald Imre Oradea.

A versenyeket nem lehetett befejezni s így a kupa sorsa még nem dőlt el. A döntő mérkőzés dr. Burger László és Grünwald Imre között fog lezajlani. Transzilvánia játékosai minden körülmények között biztosították a maguk számára a vezető pozíciót.

Július 3-án, vasárnap délelőtt avatták fel a cernăuți Makkabi stadionját. Az ünnepségen megjelent a zsidó társadalom színe-jáva. A különböző egyesületek, szervezetek, a hitközség, a teniszszövetség, stb. képviselői.

Az új pályák építése több mint 300.000 lejbe került. Szakértők nagy kifutókról, zöld háttérrel, áramlatról beszélnek és az ország legideálisabb pályájának mondják. Cernăuți zsidóságára pár hét alatt adta össze a pénzt s így sikerült az új stadiont már a szezon közepe felé rendelkezésére átadni.

Az ünnepségeket Schindler mérnök nyitotta meg.

„Manapság — mondotta — amikor világszerte eresztékeiben lazul meg a zsidó nép pozíciója, különös ünnep számunkra, ha építhetünk. Iskoláink és többi hasonló intézményeink mellett ott van elsősorban a zsidó sport, amely hivatva van arra, hogy egészséges zsidó generációt neveljen. Ez a pillanat annál ünnepélyesebb számunkra, mert vendégül látjuk most transzilvániai zsidó testvéreinket, akikről eddig vajmi keveset tudtunk. Ez a találkozás szimbóluma annak, hogy nyújtjuk egymás felé a testvéri jobbot, hogy megtaláljuk egymást és igyekeznünk megérteni egymás nyelvét.”

Schindler mérnök hatásos beszéde után a zsidó szervezetek nevében hangzottak el üdvözlések. Majd az ujonnan felavatott pályán megindult a játék.

A tenisz-makkabiáda során nagy meglepetést keltett dr. Burger szereplése. Dr. Burger pár esztendővel ezelőtt Transzilvánia egyik legjobb teniszese volt, de 1936 óta nem vett részt a versenyeken. A tippelések alkalmával nem számoltak az ő komoly esélyeivel. Annál meglepőbb volt, hogy már a csapatversenyek során feltűnt kitünő formája s mivel hogy egymásután megverte riválisait, a férfi egyes döntőjébe küzdötte fel magát.

Grünwald a mezőny legjobb játékosa volt. Nagyszerű kondíció és ragyogó technika jellemzte minden mozdulatát. Ovicnak színtén jó a technikája. Ugy a nyestet, mint a pörgetett labdákat gyformán kezel, pillanatok alatt tud alkalmazkodni egy-egy újabb játéktílushoz. Laster kifogástalan alapvonal-játékával tünt ki. Eisner és dr. Halmi a sorolás folytán kerültek kedvezőtlen helyzetbe s így nem nyújthaták azt a formát, amelyre játékkészségük kétségkívül felkészítette őket. Dr. Halmi indiszponáltan játszott, mélyen a szokott forma alatt. Zallik és Braun igen szép stílusban játszanak. Zallik hatalmas erejű forhend labdáival tünt ki. Eisenberg és Váradi szívósan és kitartással játszottak. Fried Cuni jó formában volt és megérdemelt győzelmet aratott a cernăuți Laster felett.

A női játékosok közül elsősorban Schwartz Magdát kell megemlítenünk. Erőteljes, férfias, gazdag skálájú, változatos játékot nyújtott. Papos régi, megbízható formában volt. Weisz Mandi sokat fejlődött. Nívó, kitartás és lababiztosság jellemezte játékát. Szász Eva nagyszerű teniszalakkalval a fejlődés-képes játékos igazi prototípusa. A juniorok közül ki kell emelni Zallik és Eisenberget Cernăuți-ból, továbbá Váradi Oradea és Braun Saturnare játékosokat. Mind a négyen a jövő nagy teniszigéretei.

A makkabiáda rendezése és az a szívélyes fogadtatás, amibe a transzilvániai vendégeket részesítették, külön fejezetet érdemel. S itt elsősorban Leo Glasthal, a teniszszakosztály vezetőjét illeti az elismerés. Ez az ember minden idejét és energiáját a zsidó sport ügyének szenteli. Ha az ember látja az ő szívósságát, körültekintését, áldozatkészségét, rájön arra: tulajdonképpen miért bír fejlődni és prosperálni a cernăuți Makkabi. Glasthal nevét meg kell jegyezni. Mintaképe ő annak, hogy áldozza fel valaki egész életét egy becsületes, tisztá zsidó ügynek. Glasthal mellett a munkatársak nagy legiója van, közülük ki kell emelni Carl Altheim, dr. Feiger, ing. Feiger, Savu Margusches és dr. Prüil neveit. Mindannyian hozzájárulnak ahhoz, hogy a Makkabi Bucovinában a zsidó társadalom egyik legkomolyabb és legértékesebb tényezője legyen.

Lezajlott a háromnapos országos tenisz-makkabiáda. S ez idő alatt mindenki megmutatta, hogy mi az ő főerőssége. A bucovinaiak beigazolták, miszerint át vannak hatva attól a tudattól, hogy munkájuk a nagy zsidó nemzeti ügy szolgálatában áll. A transzilvániaiak viszont annál több készséget, tudást és kulturát árultak el a teniszjátékban.

Felbecsülhetetlen értéke van egy ilyen találkozásnak. Világszerte érezzük a rejudaizációs folyamatot, egyre világosabb, hogy összes népi örökünket a zsidóság szolgálatába kell állítanunk. S a bucovinai Makkabival való szoros együttműködés legbiztosabb záloga annak, hogy idővel a Makkabi gondolat itt miféleképp is be fogja tölni azt a nagy, történelmi szerepet, amire hivatva van.

(sch.)

— Miért készél az ebédnél?

— Megállítottam az AURORA fiókjánál, hogy megújítsam sorsjegyet

KERESSÉ fel IDEJÉBEN e FIÓKOKAT és VÁSÁROLJON SORSJEGYET A XVII. SORSJÁTÉK I. OSZTÁLYÁRA

AUROORA

Helyi főelárusító:

Kereskedelmi Hitelbank Rt. Cluj, P. Unirii 20.

A Közép-Európa Kupa elődöntőjének első fordulójában vereséget szenvedett mindkét román csapat

A Ripensia védelme nem állta az iramot, a Rapid a vártnál jobban tartotta magát Genovában

A román csapatoknak a KK küzdelmeiben eddig nyújtott százalékos teljesítménye után sokan arra vártak, hogy bravurjukra rádupláznak. Habár az elődöntő még nincs lefutva, erre reálisan már nem lehet számítani. A Ripensia Bucurestiben egy gólos vereséget szenvedett a KK tavalyi védőjétől. A timisoarai profik csatársorával nem volt baj, hiszen 4 góllal terhelték meg ellenfelük háát. A baj ott volt, hogy a védelem ennél többször engedte góllövéshez jutni a Ferencváros támadósrát. Kotormány a milánói mezőny legjobbjá, most formán alul játszott, így Sárosi szabadon mozoghatott. Genovában a védekezésre berendezkedett Rapid megszűzta 3 góllal. Ennél nagyobb hátránya a Spartának sem volt, de nem tudta behozni Prágában. Vajjon sikerül a vasutas csapat-

nak? A Genova nem Ujpest, az olaszok a védekezés nagymesterei.

Részletes eredmények:

Bucuresti, Ferencváros—Ripensia 5:4 (3:3), játékevezető Barlassina olasz, akinek ítéleteivel nem mindig volt megelekedve a 20.000 főnyi közönség. A gólok ebben a sorrendben estek: 9 p. Bindea, 15 p. Toldi, 16 p. Toldi, 35 p. Sárosi, 43 p. Bindea, 45 p. Bindea. A II. félidő 17 p. Toldi, 37 p. Bindea, 42 p. Tánzer.

Genova, FC Genova—Rapid 3:0 (1:0), bíró Ulrich csehszlovák, 15.000 néző. Gólszerzők: 17 p. Morselli, 59 p. Scarabello, 81 p. Morselli.

Torino, Juventus—Kladno 4:2 (2:2). A csehek szívós ellenállást tanusítottak.

Befejeződtek a minió mérkőzések:

Bejött az UDR és Phönix, kiesett a CAO és Unirea Tricolor

Az országos kezdő Nemzeti Bajnokság A) divíziójának résztvevőit most már mind ismeretessé. A 12-es csoport két „ismeretlenje” megoldást nyert. Az oradeaiak Baia-Mareu levonultak az első félidő 20-ik percében. A szabályok szerint — mint azt a szövetségi kiküldött is megállapította — a mérkőzést 3:0 arányban fogják a Phönix javára írni. Így a nagymultu oradeai atléták együttese jövőre a B) ligában rugathja a bőrlabdát. Sibibus semleges pályán az UDR megérdemelt győzelmet aratott az Unirea Tricolor felett. Marad így is elég képviselője a fővárosnak az A) divízióban, amelynek 12 résztvevője a következő: Rapid, AMTE, Victoria, Kinizsi, Venus, Ripensia, Gloria, Juventus, Sportul Studentesc, Tricolor CPFV, Phönix és UDR.

A minióstók eredményei:
Baia-Mare, Phönix—NAC 1:0. A 20-ik percben Domján kapura lö, Dávid fogja, de Szerény III kikotorja alóla a labdát és belövi. Dávid, aki már előzőleg megsérült volt, fekke marad. A NAC kapusa nélkül nem hajlandó tovább játszani. Braida játékevezető a szabályok előírta várakozási idő után lefújja a mérkőzést.

Sibiu, UDR—Unirea Tricolor 2:0 (2:0). Góllövők: 1 p. Pataki, 22 p. Negreu. Bíró dr. Stanciu Cluj.

Csak röviden...

Románia kézilabda csapata a világbajnokság ötödik helyének eldöntéséért ismét Luxemburggal játszott és győzött 12:6 arányban. A végső helyezési sorrend: 1. Németország, 2. Svájc, 3. Magyarország, 4. Svédország, 5. Románia, 6. Luxemburg.

Az SK Pilsen csapata 4:1 (3:1) arányban győzött Lettország válogatottjával ellen.

A Hungária Müller helyébe az érte kapandó válságdíjból Praszler, az AMTE volt válogatott csatárát akarja megszerezni. A Hungária csatársorának átitőereje nem fog növekedni.

Hecht, a kitünő csehszlovák-zsidó teniszjátékos 6:2, 6:1, 7:5 arányban győzött az amerikai Makó ellen a prágai nemzetközi bajnokságokon és Budge ellenfele lesz a döntőben.

A román teniszbajnokság férfi egyes elődöntőjébe Tanasescu, Badin és Botez jutottak.

Melege van munka közben? Lehűti, lefrissíti testét a valódi Diana!

Jöjjen a sportvonattal Bucurestibe a F.C. Rapid—Genova K.K. meccsre

Indulás Clujról szombaton, július 16-án este 10 órakor, visszaindulás hétfőn, július 18-án este 8 órakor. Lei 675 oda-vissza, meccsjeggyel együtt. Jelentkezni AGIMEX CENTROPA utazási irodában Cluj, Piața Unirii 3. Telefon 12-29.

SPORT

Lezajlott a háromnapos cernauti tenisz-makkabiáda

Cernăuți, július 11. (Az Uj Kelet kiküldött munkatársától). Huszonegy órást után végre Cernăuți-ban vagyunk. Éjfél felé jár az idő, de azért hangos a perren. A zsidó sportbarátok kijöttek az állomáshoz, hogy fogadják az országos tenisz-makkabiáda résztvevőit.

Az ismerkedés igen szívélyes keretek között zajlik le. Emberek, akik többnyire csak jelekből és mondatfoszlányokból értik meg egymást, igyekeznek összeharagolni. Sportügyről van szó. Zsidó sportügyről.

Pár perc múlva mindenki el van helyezve. A vendéglátó egyesület rendezősége gondoskodik róla, hogy mindenki meg legyen elégedve. S a hotelszobán és ellátáson kívül kalauzokról is gondoskodnak, hogy a játékosok nemcsak a pályán érezzék magukat otthonosan, hanem alkalmuk legyen cepillantást nyerni ennek a nagy zsidó városnak az életéből is.

Mingyárt az elején megtudjuk, hogy a bucovinai Makkabi-mozgalom nagy multra tekint vissza. Ebben a városban, amely Kelet és Nyugat kapujába van ékelve, a zsidó reneszánsz minden vonalon érezte hatását. S közvetlenül a cionista munka, a szervezet, a hebraizáció, a világi zsidó kultúra és az iskola mellett ott volt a zsidó sport.

Bucovina és Transzilvánia zsidó sportja között nehéz volna párhuzamot vonni. Egy ilyen országos versenyen látja csak az ember, mennyire kirívó és szembeütő a két mozgalom közötti különbség. Transzilvániában a Makkabi nem jelenti minden esetben a pozitív zsidó álláspontot. Miféleképpen valaki azért is szerepelhet zsidó színekben, mert az kényelmesebb számára, vagy azért, mert zsidó körben otthonosabban érzi magát, anélkül, hogy vállalná a pozitív zsidó élet szemlélet következményeit. Ugyanakkor Bucovinában a Makkabiból rekrutálódnak a cionista mozgalom legkitünőbb sorkatonái. A Makkabi nem egyéb, mint a cionista szervezet sportszakosztálya, amely éppen sportszerű nevelése miatt annál fegyelmezettebb, s annál nagyobb értéket képvisel a mozgalom számára.

Azt is megtudjuk, hogy a bucovinai Makkabi már átvészelt az összes gyermekbetegségeken s megtalálta a helyes utat, amelyen haladnia kell. Az első években sok pénz és energiát fecsértek a futballra. Volt idő, úgy a 20-as évek elején, hogy Bucovina válogatottját a Makkabi staffirozta ki. De csakhamar rájöttek arra, hogy igazi tömegsportra van szükség. A sportot a tömegek szolgálatába kell állítani, mert csakis így lehet egészséges generációkat nevelni.

Ma már a torna mellett a tenisz foglalja el a legfontosabb helyet. A pályák száma állandóan szaporodik, s nő a játékosok száma is. A tenisz átvette a futball örökét s vezető szerephez jutott a zsidó sportéletben.

Az országos Makkabi-versenyek 1934-ben kezdődtek. Abban az évben rendezték az első klubközi versenyt, amelyen olyan játékosok is résztvehettek, akik egyébként nem voltak tagjai zsidó kluboknak.

Ebben az évben Ing. M. Schindler, a bucovinai Makkabi Szövetség elnöke kupát alapított, amely azóta a következő vándorulat tevéte meg:

- 1934 — Segal M. Bucuresti.
- 1935 — Erős Csabi Cluj.
- 1936 — Simon Endre Cluj.
- 1937 — Grünwald Imre Oradea.

A versenyeket nem lehetett befejezni s így a kupa sorsa még nem dől el. A döntő mérkőzés dr. Burger László és Grünwald Imre között fog lezajlani. Transzilvánia játékosai minden körülmények között biztosították a maguk számára a vezető pozíciót.

Július 3-án, vasárnap délelőtt avatták fel a cernăuți Makkabi stadionját. Az ünnepségen megjelent a zsidó társadalom színe-java. A különböző egyesületek, szervezetek, a hitközség, a teniszszövetség, stb. képviselői.

Az új pályák építése több mint 300.000 lejté került. Szakértők nagy kifutókról, zöld háttérrel, áramlatról beszélnek és az ország legideálisabb pályájának mondják. Cernăuți zsidósága pár hét alatt adta össze a pénzt s így sikerült az új stadiont már a szezon közepe felé rendelkezésére átadni.

Az ünnepségeket Schindler mérnök nyitotta

meg. „Manapság — mondotta — amikor világszerte eresztékeiben lazul meg a zsidó nép pozíciója, különös ünnep számunkra, ha építhetünk. Iskoláink és többi hasonló intézményeink mellett ott van elsősorban a zsidó sport, amely hivatva van arra, hogy egészséges zsidó generációt neveljen. Ez a pillanat annál ünnepélyesebb számunkra, mert vendégül látjuk most transzilvániai zsidó testvéreinket, akikről eddig vajmi keveset tudunk. Ez a találkozás szimbóluma annak, hogy nyújtjuk egymás felé a testvéri jobbot, hogy megtaláljuk egymást és igyekeznünk fogunk megérteni egymás nyelvét.”

Schindler mérnök hatásos beszéde után a zsidó szervezetek nevében hangzottak el üdvözlések. Majd az újonnan felavatott pályán megindult a játék.

A tenisz-makkabiáda során nagy meglepetést keltett dr. Burger szereplése. Dr. Burger pár esztendővel ezelőtt Transzilvánia egyik legjobb teniszezője volt, de 1936 óta nem vett részt a versenyeken. A tippelések alkalmával nem számoltak az ő komoly esélyeivel. Annál meglepőbb volt, hogy már a csapatversenyek során feltűnt kitűnő formája s mivel hogy egymásután megverte riválisait, a férfi egyes döntőjébe küzdötte fel magát.

Grünwald a mezőny legjobb játékosa volt. Nagyszerű kondíció és ragyogó technika jellemezte minden mozdulatát. Ovicnsnak szintén jó a technikája. Ugy a nyestet, mint a pörgetett labdákat gyformán kezeli, pillanatok alatt tud alkalmazkodni egy-egy újabb játéktílushoz. Laster kifogástalan alapvető-játékával tűnt ki. Eisner és dr. Halmi a sorolás folytán kerültek kedvezőtlen helyzetbe s így nem nyújthatták azt a formát, amelyre játékkészségük kétségben felül predesztinálja őket. Dr. Halmi indiszponáltan játszott, mélyen a szokott forma alatt. Zallik és Braun igen szép stílusban játszanak. Zallik hatalmas erejű forhend labdáival tűnt ki. Eisenberg és Váradi szívósan és kitartással játszottak. Fried Cuni jó formában volt és megérdemelt győzelmet aratott a cernăuți Laster felett.

A női játékosok közül elsősorban Schwartz Magdát kell megemlítenünk. Erőteljes, férfias, gazdag skálájú, változatos játékot nyújtott. Papos régi, megbízható formában volt. Weiss Mandi sokat fejlődött. Nívó, kitartás és lababiztonság jellemezte játékát. Szász Éva nagyszerű teniszalakjával a fejlődés-képes játékos igazi prototípusa. A juniorok közül ki kell emelni Zallik és Eisenberget Cernăuți-ból, továbbá Váradi Oradea és Braun Satumare játékosokat. Mind a négyen a jövő nagy teniszgigérei.

A makkabiáda rendezése és az a szívélyes fogadtatás, amibe a transzilvániai vendégek részesítettek, külön fejezetet érdemel. S itt elsősorban Leo Glashalt, a teniszszakosztály vezetőjét illeti az elismerés. Ez az ember minden idejét és energiáját a zsidó sport ügyének szenteli. Ha az ember látja az ő szívósságát, körültekintését, áldozatkészségét, rájön arra: tulajdonképpen miért bir fejlődni és prosperálni a cernăuți Makkabi. Glashalt nevével meg kell jegyeznünk. Mintaképe ő annak, hogy áldozza fel valaki egész életét egy becsületos, tisztu zsidó ügynek. Glashalt mellett a munkatársak nagy legiója van, közülük ki kell emelni Carl Altheim, dr. Feiger, Ing. Feiger, Savu Margusches és dr. Prüll neveit. Mindannyian hozzájárulnak ahhoz, hogy a Makkabi Bucovinában a zsidó társadalom egyik legkomolyabb és legértékesebb tényezője legyen.

Lezajlott a háromnapos országos tenisz-makkabiáda. S ez idő alatt mindenki megmutatta, hogy mi az ő főerősége. A bucovinaiak beigazolták, miszerint át vannak hatva attól a tudattól, hogy munkájuk a nagy zsidó nemzeti ügy szolgálatában áll. A transzilvániaiak viszont annál több készséget, tudást és kulturát árultak el a teniszjátékban.

Felbecsülhetetlen értéke van egy ilyen találkozásnak. Világszerte érezzük a rejudaizációs folyamatot, egyre világosabb, hogy összes népi erőinket a zsidóság szolgálatába kell állítanunk. S a bucovinai Makkabival való szoros együttműködés legbiztosabb záloga annak, hogy idővel a Makkabi gondolat itt miféleképpen is be fogja tölteni azt a nagy, történelmi szerepet, amire hivatva van.

(sch.)

— Miért késél az ebédnél?

— Megállítottam az AURORA fiókjánál, hogy megújítsam sorsjegyet

KERESSÉ fel IDEJÉBEN e FIÓKOKAT és

VÁSÁROLJON SORSJEGYET A XVII. SORSJÁTÉK I. OSZTÁLYÁRA

AURORA

Helyi leélarusító:

Kereskedelmi Hitelbank Rt. Cluj, P. Unirii 20.

A Közép-Európa Kupa elődöntőjének első fordulójában vereséget szenvedett mindkét román csapat

A Ripensia védelme nem állta az iramot, a Rapid a vártnál jobban tartotta magát Genovában

A román csapatoknak a KK küzdelmeiben eddig nyújtott százszázalékos teljesítménye után sokan arra vártak, hogy bravurjukra ládapláznak. Habár az elődöntő még nincs lefutva, erre reálisán már nem lehet számítani. A Ripensia Bucurestiben egy gócos vereséget szenvedett a KK tavalyi védőjétől. A timisoarai profik csatársorával nem volt baj, hiszen 4 góllal terhelték meg ellenfelük hátóját. A baj ott volt, hogy a védelem ennél többször engedte góllövéshez jutni a Ferencvárosi támadócsapatot. Kotormány a milánói mezőny legjobbjára, most formán alul játszott, így Sárosi szabadon mozoghatott. Genovában a védekezésre berendezkedett Rapid megszűnt a góllal. Ennél nagyobb hátránya a Spartának sem volt, de nem tudta behozni Prágában. Vajjon sikerül a vasutas csapat-

nak? A Genova nem Újpest, az olaszok a védekezés nagymesterei.

Részletes eredmények:

Bucuresti, Ferencváros—Ripensia 5:4 (3:3), játékező Barlassina olasz, akinek ítéleteivel nem mindig volt megelégedve a 20.000 főnyi közönség. A gólok ebben a sorrendben estek: 9 p. Bindea, 15 p. Toldi, 16 p. Toldi, 35 p. Sárosi, 43 p. Bindea, 45 p. Bindea. A II. félidő 17 p. Toldi, 27 p. Bindea, 42 p. Tánzer.

Genova, FC Genova—Rapid 3:0 (1:0), bíró Ulrich csehszlovák, 15.000 néző. Gólszerzők: 17 p. Morselli, 59 p. Scarabello, 81 p. Morselli.

Torino, Juventus—Kladno 4:2 (2:2). A csehek szívós ellenállást tanúsítottak.

Befejeződtek a minió mérkőzések:

Bejött az UOR és Phönix, kiesett a CAO és Unirea Tricolor

Az ősszel kezdődő Nemzeti Bajnokság A) divíziójának résztvevőit most már mind ismeretesek. A 12-es csoport két „ismeretlenje” megoldást nyert. Az oradeaiak Baia-Mare-n levonultak az első félidő 20-ik percében. A szabályok szerint — mint azt a szövetségi kiküldött is megállapította — a mérkőzést 3:0 arányban fogják a Phönix javára írni. Így a nagymultu oradeai atléták együttese jövőre a B) ligában rugthatja a bőrlabdát. Sibiu-ban semleges pályán az UDR megérdemelt győzelmet aratott az Unirea Tricolor felett. Marad így is elég képviselője a fővárosnak az A) divízióban, amelynek 12 résztvevője a következő: Rapid, AMTE, Victoria, Kinizi, Venus, Ripensia, Gloria, Juventus, Sportul Studentesc, Tricolor CPFV, Phönix és UDR.

A minióstók eredményei:

Baia-Mare, Phönix—NAC 1:0. A 20-ik percben Domján kapura lö, Dávid fogja, de Szerény III kikotorja alóla a labdát és belövi. Dávid, aki már előzőleg megsérült volt, fekvő maradt. A NAC kapusa nélkül nem hajlandó tovább játszani. Braida játékezője a szabályok előírta várakozási idő után lefújja a mérkőzést.

Sibiu, UDR—Unirea Tricolor 2:0 (2:0). Góllövők: 1 p. Pataki, 22 p. Negreu. Bíró dr. Stanciu Cluj.

Csak röviden...

Románia kézilabda csapata a világbajnokság ötödik helyének eldöntéséért ismét Luxemburggal játszott és győzött 12:6 arányban. A végső helyezési sorrend: 1. Németország, 2. Svájc, 3. Magyarország, 4. Svédország, 5. Románia, 6. Luxemburg.

Az SK Pilsen csapata 4:1 (3:1) arányban győzött Lettország válogatottja ellen.

A Hungária Müller helyébe az érte kapandó váltásdíjából Praszert, az AMTE volt válogatott csatárát akarja megszerezni. A Hungária csatársorának átütőereje nem fog növekedni.

Hecht, a kitűnő csehszlovák-zsidó tenisz-játékos 6:2, 6:1, 7:5 arányban győzött az amerikai Makó ellen a prágai nemzetközi bajnokságokon és Budge ellenfele lesz a döntőben.

A román teniszbajnokság férfi egyes elődöntőjébe Tanasescu, Badin és Botez jutottak.

Melege van munka közben? Lehűti, lefrissíti testét a valódi Diana!

Jöjjön a sportvonattal Bucurestibe a F.C. Rapid—Genova K.K. meccsre

Indulás Clujról szombaton, július 16-án este 10 órakor, visszaindulás hétfőn, július 18-án este 8 órakor. Lei 675 oda-vissza, meccsjeggyel együtt. Jelentkezni AGIMEX CENTROPÁ utazási irodában Cluj, Piața Unirii 3. Telefon 12-29.

HIREK

Paradies kisasszony

A „Helikon“ legutóbb megtartott össze-
jövetele Vásárhelyi-Ziegler, a Thalia rt.
dramaturgja beszámolt arról, hogy a ma-
gyar színtársulat igazgatóságának és a
„Helikon“-nak közösen kiírt drámapályá-
zatán három transzilvániai darabot fo-
gadtak el előadásra, melyek közül a leg-
kiválóbbnak a „Paradies kisasszony“ ci-
mű bizonyult s így első helyeztéként ke-
rül színre, szeptember havában, a Thalia
színpadán.

A „Paradies kisasszony“ egyik szerző-
je: Salamon László, lapunk illusztris fő-
munkatársa, akinek nevét az Uj Kelet
olvasói több mint egy évtizede ismerik
cikkeiből, kritikáiból, verseiből, közírói
tevékenységéből. A darab társszerzője:
Kornis Ottó, aki fiatalkorát meghazudto-
ló, érett színpadi érzéssel és emberábrá-
zólo készséggel építette fel a darab scea-
náriumát.

A „Paradies kisasszony“ Mesmernek, a
hipnózis világhírű felfedezőjének egyik
nagy és tragikus szerelmét viszi színpad-
ra, amelyet korának legnagyobb bécsi
zongoraművésze: Paradies Teréz iránt
érezett s akinek hatalmas hipnotikus ere-
jével egyidőre látását is visszaadta.

A darab nemcsak a korfestés hűsége
tekintetében nyújt kimagasló teljesít-
ményt, hanem megrázó lelki mélységeket
ár fel, konfliktusokat sűrít össze, me-
lyeknek költői erővel és a drámai nyelv
páratlan szépségével ad kifejezést kitün-
ően megrajzolt alakjain keresztül.

Színházi körökben a „Paradies kisasz-
szony“ siker-lehetőségeit rendkívül opti-
mizmussal ítélik meg. Erre a derűlátásra
az a körülmény ad okot, hogy a darab
nemcsak választékos irodalmi eszközökkel
van megírva, hanem színszerűség tekinte-
tében is megfelel a legkényesebb igények-
nek. A Thalia ujonnan szervezendő, kitün-
ő társulata olyan ambícióval, a rendezés
és betanulás olyan tökélyével készül a be-
mutatóra, ami valószínűvé teszi, hogy a
siker átütő erejű lesz.

Valószínűnek látszik, hogy a Paradies
kisasszony előrelátható transzilvániai si-
kerén túl a magyarországi színpadokon is
egyik legkedveltebb darabja lesz a jövő
színi szezon közönségének. (h)

Nagy erdőtüz pusztít két sibiumegyei
község határában. Sibiuól jelentik: A cota-
rasi hegyekben hatalmas tűzvész keletke-
zett. A tűz hirtelen terjedt és rövidesen ha-
talmába kerítette a Paltinis és Poplaca kö-
zötti egész erdőrészt. A szomszédos helységek
tűzoltói kivonultak a helyszínre, de a vesze-
delmes gyorsasággal terjedő erdőtüzet egész
éjszaka nem sikerült eloltani. A tűz óriási
mértékűt öltött és anyyra elterjedt, hogy
Cristean és Paltinis községeket is veszélyez-
teti.

**Sportvonat
Budapestre**
utlevél és vizum nélkül

RIPENSIA—FERENCVAROS mérközésre
Indulás Clujról 15-én este 11.53-kor.
Visszaindulás Pestről 18-án este 11 órakor.
Utiköltség oda-vissza számozott jeggyel
a mérközésre

Lei 1730
Jelentkezni lehet:

WAGONS-LITS//COOK
és
EUROPA
utazási irodákban CLUJ, Piața Unirii.

Rejtélyes bűnygyben nyomoz a bucu-
resti rendőrség. Bucurestiből jelentik: Rejté-
lyes bűnygyben indított nyomozást a
bucuresti rendőrség. György Regina 30 éves
háztartásbeli alkalmazottat holtan találták
gazdájának: Vasile Russu mérnöknek Avia-
tor-uca 4. szám alatti lakásán. A megindí-
tott nyomozás adatai szerint Russu mérnök
két héttel ezelőtt Bazna fürdőre utazott,
honnan több megleghangu levelet írt a leány-
nak, aki egyedül maradt a lakásban. Néhány
nappal előbb fejtűnt a szomszédoknak, hogy
a vigkedélyű leány nem ad életjelt magáról.
Jelentést tettek a rendőrségen, honnan de-
tektíveket küldtek ki, akik a lakás ajtaját
betörték s a hálószobában borzalmas lát-
vány tárult szemük elé. György Regina ruha
nélküli, holtan feküdt az ágyon s holtteste
már oszlásnak indult a nagy hőség miatt. Az
előhívott rendőrorvosok megállapították, hogy
igen erős és gyors hatású mérgezésről van
szó, mely napokkal előbb történt. Valószínű,
hogy öngyilkosság történt, az sincs kizárva,
hogy a tragikus végű leány kuruzslás áldo-
zata és valami „orvosságot“ akart bevenni,
hogy magzatától szabaduljon. Az eljárás fo-
lyik.

A kritikus életkorban reggelként éh-
gyomorral egy-egy pohár természetes
„Ferenc József“ keserűvíz réges-régóta be-
vált kitűnő hatású háziszor, amely állanró
használatra is alkalmas. Kérdezze meg
orvosát.

Rövid belföldi hírek. Az uralkodó ki-
fejezett kívánságára a Királyi Alapítványok
bizottságát neveztek ki a népviseletek ter-
jesztésére és felkarolására. — A belügy-
minisztérium felhívja a lakosság figyelmét,
legyen figyelemmel az új élelmiszerárakra.
— A Paltinis melletti Catarasti erdőben a
tűz tovább tart. — Cernăuți város központ-
jában, a Iancu Flondorban titkos kártyabar-
langot lepleztek le. Számos előkelő társaság-
beli vendége volt a kártyabarlangnak.

Szerencsés sorsjegyet

csak „HERMES“-nél, Cluj, Piața Unirii 1.

A Munkás Athenaeum női szakosztálya
július 12-én, kedden este fél 9 órai kezdettel
az Egitómunkás Otthonban vetített képer-
vosi előadást rendez. Ez alkalommal dr.
Király Jenő nőorvos-specialista „A megter-
mekélyülés mechanizmusa és annak meg-
előzése“ címen tart igen tanulságosnak ígér-
kező előadást. Az előadás iránt városszerte
nagy érdeklődés nyilvánul meg. Belépődíj
nincs. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

Megmérgezte magát egy 16 éves clujli
leány. Tegnap este a Moșilor uca 99 szám
alatti lakásán nagymennyiségű marószóda-
oldattal megmérgezte magát egy Biró Emma
nevű 16 éves fiatal leány. Az öngyilkosságot
a házbéli szomszédok fedezték fel s azonnal
értesítették az esetről a mentőket, akik első
segélyben részesítették az áldozatot, de a
leány állapota a gyomormosás után sem ja-
vult. Válságos, rendkívül súlyos állapotban
szállították be a klinikára. Tettének oka
egyelőre ismeretlen. Az ügyben az V. kerületi
rendőrség indította meg a vizsgálatot annak
megállapítására, hogy a fiatal leányt mi in-
ditotta végzetes tettének elkövetésére.

Autószerencsétlenség napja. Bucu-
restiből jelentik: Ploesti város közelében az
elmúlt éjjel végzetes szerencsétlenség játszód-
ott le. A 12080 B. rendszámú Bucurestiből
jövő gépkocsit ki akart kerülni egy vele szem-
be baladó 4806 P. rendszámú kocsinak. Az
összeütközés következtében mindkét koc-
si pozdorjává zúzódott. A két gépkocsi uta-
sait, Radu Dumitru vezetőt, Mircea Ionescu
diákok és N. Georgescu mészárosot súlyos
sérülésekkel a ploesti kórházba szállították.
Mircea Ionescu egyetemi hallgató sérüléseibe
irtózatos kínok között még kórházbeállításá-
sakor belehalt. A gépkocsiszerencsétlenség
ügyében a hatóságok megindították a vizs-
gálatot. — Tegnap a késő esti órákban
majdnem végzetes autószerencsétlenség tör-
tént Cluj város külterületén, a Feleac-i uton
is. Egy sibiuai jelzésű Ford-automobil, amely
a sofőrön kívül három utast szállított. Turda
irányába, a Feleac-i tetőnek Turda felé eső
meredek részén hirtelen féktörés ért. Az
utakok, egy sibiu ezredes, a felesége és egy
orvos, a veszedelmes helyzet láttára menteni
igyekeztek életüket és kiugrárták a féke-
vesztetten rohanó gépkocsiból. Erre azonban
nem volt valamennyiüknek idejük, mert az
autó nekiszaladt az egyik utszéli táviróosz-
lopnak, majd az összeütközés következtében
ellentétes lökést kapva, az országúti árokba
fordult. Az autó utasai, akiket a Cluj felé
baladó CFR személyszállító autó vett fel su-
lyos sérüléseket szenvedtek. A megsérült
utazóknak elsősegélyt a Feleac-i csendőrből
nyújtották, ahonnan valamennyit a CFR
autóját kocsija szállította tovább a clujli
klinikára.

Díjtalanul CSAK RÖVID IDEIG!

TELJESEN INGYEN KAP EGY KIS ÜVEG KITÜNŐ
„le Vertige“
parfümöt, a COTY gyár legutolsó alkotását, ha most vásá-
rol a rendes 120 Leies árban egy doboz összehasonlíthatatlan

COTY
pudert

Ne felejtse el, hogy a COTY pudert a
COTY krémmel együtt használják.

Magdolna krém nagy tubus Lei 72
Friszka- és lemosó-krém . . . nagy tubus Lei 72

EREDETI COTY-PARIS KÉSZÍTMÉNYEK

Egy amerikai pilóta a föld körülrepülé-
sére startolt. Newyorkból jelentik: Hughes
amerikai pilóta ma hajnalban 2.20 órakor
utrakelt a Floyd Bennett-i repülőtérrel, hogy
körülrepülje a földet. Reméli, hogy az első
utazakaszt, a Newyork-Párizs távot 22
óra alatt teszi meg. Párizsból a Moszkva-
Szipéria-Alaszka-Kanada utirányt akarja
követni. Gépe Lockheed-gyártmány, mely két
1100 lóerős motorral van ellátva. Öt ember
van fedélzetén.

Szerencsés sorsjegyet

csak „HERMES“-nél, Cluj, Piața Unirii 1.

Párizsban nyomoz a newyorki főügyész
az amerikai német kémkedés ügyében. Pá-
rizsból jelentik: Az amerikai német kémke-
dés ügyében Lamar newyorki főügyész a
„Normandie“ nevű hajón Havre kikötőjébe
érkezett, honnan Párizsba utazott, hogy a
nyomozást tovább folytassa. A főügyészt
európai utjára leánya is elkísérte, aki hűsé-
ges segítőtársa munkájában.

PURGEN DR. BAYER

(PURGO) 25 dróbt tartalmazó eredeti doboz-
ban, vagy 4 darabot tartalmazó próbadoz-
ban az
ideális hashajtó

Schalom Asch: Dalol a völgy. A palesztinai
életéről szól a nagy író új könyve, 286
lap, kötve 168 lei. — Előbbi Tábor-könyvek:
Schalom Asch: A nagy fal, két kötet 211
lei, kötve 316 lei, Sommer: Kelt Granadában
kve 158 lei, Dubnov: A zsidóság története,
Lázár: Palesztina, stb., stb. Lepagenál Cluj.
Postán utánvétellel. Kérjen teljes jegyzéket.

Világmarkás gyógyhatású háziszor
— szabadforgalomban árusítható
tömegcikk — propagálására és ter-
jesztésére

**képviselőket
keres**

AGENTURA AMERICANA Oradea,
Str. Poetă Goga 2.

RÁDIÓ MŰSOR

Kedd, július 12.

Bucuresti. 7.30: Torna, rádióhíradó, reggeli
hangverseny. 13: Időjelzés, kulturális hírek,
sport. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sport-
hírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek. —
16.45: Előadás. 19.15: Lemezek. Liszt-művek.
20.15: Vulpe Boris balalajka négyese. 20.50:
Vaia Emanuel énekel. 21.15: Rádiózenekar.
22.30: Hírek.

Jeruzsálem. Délután 5.30: Fontos idő, hírek.
Az angol nevelés alapelvei. 8: Előadás az
ásványi gyógyszerekről. 8.20: Hangverseny.
Aida-részletek. 8.50: Előadás. 9.30: Az angol
program keretében: Részlet a 19. század
francia zenéjéből.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hangleme-
zek. 11: Hírek. 13.05: Balalajka. 13.30: Hírek.
14.20: Pontos időjelzés. 14.30: Katonazene.
15.35: Hírek. 17.10: Asszonyok tanácsadója.
17.45: Pontos időjelzés. 19.30: Táncclemezek.
20.30: Versek. 20.50: Mocsányi és Lakos tré-
fája. 21.30: Hírek. 23.0: Időjárásjelentés. —
23.10: Cigányzene.

Szerda, július 13.

Bucuresti. 7.30: Torna, rádióhíradó, reggeli
hangverseny. 13: Időjelzés, kulturális hírek,
sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangver-
sény. Közben: Sporthírek. 13.40: Hangleme-
zek. 14.15: Hírek. 14.30: Hanglemezek. 15:
Hírek. 19.15: Lemezek. 20.15: Sibicaru
Theodor zongorázik. 20.45: Stroescu Con-
stantin tenor énekel. 21.20: Bonisch Julius
csellózik. 21.50: Vidám lemezek. 22.30: Hírek
22.45: Dinicu-zenekar.

Jeruzsálem. 5.30: Pontos idő, hírek. A hé-
ber nevelés alapelvei. 8: Előadás a bibliai
korból. 8.20: A Herzlija előadása, Jakobson
vezetése mellett. 8.50: Dr B. Bachmann elő-
adása. 9: Pontos idő, időjárás, hírek. Az an-
gol program keretében: hangversenyközvetít-
és a Dávid király nzzalódából.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hangleme-
zek. 11: Hírek. 13.05: Gordonka- és fuvola-
Budapest I. móbMaETAOIHNRDLUMWF
számok. 13.30: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés.
14.30: Hanglemezek. 15.35: Hírek. 18: „A
francia festőművészet“. Előadás. — 18.30:
Budapesti Hangversenyzenekar. 19.15: Küz-
delem a Mount Everest meghódításáért. Elő-
adás. 19.45: Cigányzene. 20.55: Hírek. 24.10:
Jazz.

— Visszahívták Németország romániai
követét. Bucurestiből jelentik: Pochhammer
bucuresti német követet visszahívták. A tá-
vozó követ helyére — a Curenul értesítése
szerint — Schmidt volt osztrák követésé-
tanácsost nevezték ki.

UJ KELET Legújabb hírek

Loteria de Stat

Cu un loz dela
GHEORGHE STANOIU
OLUJ, PIATA UNirii 7.
Provincie, mandat, cec postal sau ramburs.

Csak miniszteri engedéllyel lehet vattát és kötszert gyártani

Bucuresti, julius 11. Az egészségügyi minisztérium úgy határozott, hogy a vatta- és más kötszerek gyártása ezentul csak a minisztérium engedélye alapján történhessen. Tilos a jövőben a vatta árusítása a gyár cégjelzését feltüntető címre nélkül. Tilos a vatta és kötszerek árusítása máshol, mint drogériákban és gyógyszerárakban. Szabadon árusítható a közönséges vatta illatszertárakban és másutt is, de látható helyen két papírsávot kell elhelyezni a pakoláson.

Tizezer walesi bányász sztrájkba lépett

LONDON, julius 11. (Rador). Több, mint 10.000 walesi bányász ma sztrájkba lépett, hogy ezután fejezze ki tiltakozását a szakszervezetben kivülálló bányászok szervezkedése ellen.

All a harc az aradi kamara és a kisebbségi ügyvédek között

Arad, julius 11. Az aradi ügyvédi kamara 82 kisebbségi ügyvédet nyelvvizsgára idézett be. Hétfőn huszonkét ügyvédnek kellett volna jelentkeznie. Mint ismeretes, az aradi kisebbségi ügyvédek elhatározták, hogy nem jelennek meg a nyelvvizsgán és ennek megfelelően a hétfőre szóló idézésnek sem tett eleget egyetlen kisebbségi ügyvéd sem. Azon kisebbségi ügyvédek ellen, akik nem jelentek meg a nyelvvizsgán, fegyelmi eljárást indít a kamara. Több kisebbségi ügyvéd elhatározta, hogy polgári pert indít a kamara ellen.

A tegnapi vihar halálos áldozatai

Arad, julius 11. A tegnapi nagy viharok Fericesti bihormegyei községben halálos áldozatai voltak. Egy munkáscsoport a vihar elől egy házba menekült, amelynek a vihar ereje leszedte a tetőzetét. A tetőomlás következtében Boltis György és Traian Jenő munkások meghaltak, három másik munkás életveszélyesen, tizenöt pedig könnyebben megsebesült. Mindnyájukat a salontai kórházba szállították be.

Pecica község mellett a mezőn agyonstújtotta a villám Iria Todor pástort, aki a mezőn legettette juhait.

Módosítják a romániai fogházak szervezésére vonatkozó törvényt

Bucuresti, julius 11. Az igazságügyminisztérium törvényrendeletet készít elő a fogházak szervezésére vonatkozó törvény módosításáról, amelyben többek között a fogház-őrök sorába való ujoncozás céljából pályázatot hirdetnek.

Elmarad a Cur Sálom közgyűlés

Dr Weiszburg Chajim táviratot küldött Haifából, amelyben közli, hogy a Cur Sálom közgyűlést elhalasztották. Az új időpontról az Uj Kelet utján fogják értesíteni az érdekelteket.

Japán lemond az 1940-iki olimpiád megrendezéséről

TOKIO, julius 11. Japán úgy látja, hogy lemond az 1940. évi olimpiai játékok rendezéséről és azt fogja ajánlani a nemzetközi olimpiai bizottságnak, bizonny meg más államot az olimpia rendezésével. Egyidejűleg a japánok kéri fogják, hogy 1944-re nekik adják a rendezési megbízatást.

Az igazságügyminisztérium sürgeti az állampolgársági revízió statisztikáját

Bucuresti, julius 11. Az igazságügyminisztériumba eddig számos eredmény érkezett be az állampolgársági revízióval kapcsolatban. Ezek azonban nem tartalmazzák a kimutatási nyomatványokban feltett kérdésekre adandó válaszokat, ezért a minisztérium újabb körrendeletet küldött szét. Az adatok különben lassan érkeznek be, főleg Transzilvániából. A bírói és rendőri hatóságok különleges felhatalmazásokat fognak kapni a revízió menetére vonatkozó adatok beszerzésére és végrehajtására.

Bucuresti, julius 11. Az állampolgársági listákból törölt elemek itt tartózkodásának szabályozására kinevezett bizottság javaslatot fog tenni a kormánynak ennek a kérdésnek a rendezésére. Az állampolgársági revízió statisztikája a jövőhét folyamán elkészül és akkor fogják véglegesen megállapítani a listákról törölt polgárok hegyzetét is.

Sir Robert Vansittard szövegkönyv írónak szerződött a Korda-filmgyárhoz

London, julius 11. Az angol filmvilágnak rendkívül érdekes eseménye van. Korda Sándor, a világhírű magyar származású filmproducer, szövegkönyvírónak szerződött a sir Robert Vansittard nyugalmazott angol külügyi államtitkárt az angol kormány első diplomáciai tanácsosát, aki pályájának kezdetén mint író is nagy sikert aratott, majd Angliában a halgatag ember néven a legnag-

gyobb diplomáciai karriert futotta meg. Van sittard első munkája Viktoria királyné életéről szóló film szövegkönyve lesz. Egyébként Vansittard, akinek kastélya alig egy kilométernyi távolságra van Korda filmgyáratól és aki az angol propaganda osztály vezérigazgatója ma is, az angol történetet ismerető filmszöveg könyveket fog írni Korda részére.

Háromszáz főből álló arab csapat támadott meg egy zsidó telepet

Tovább tartanak a terrorista akciók Palesztinában

Jeruzsálem, julius 11. Haifában, Jeruzsálemben és Tibériásban továbbra is igen feszült a helyzet és sok helyen szuronyos őrjárat cirkál. Jeruzsálem, Nazaret, Tibériás és a többi centrumok között szünetel a közlekedés. Észak-Palesztinában a legtöbb táviró- és telefonhuzalokat elvágták.

Különösen feszült a helyzet Tulkaremben, amelyet angol katonai különítmények tartanak megszállva. Este tíz óra után minden világítást ki kell oltani a városban a hatóságok rendelkezésére. Egy arab rendőrfelügyelő, Szalim Bitart meggyilkolták a terroristák, amint éppen borotválkozott egy borbélynál.

Haifa és Nazaret között egy nagy arab terrorcsapat megtámadott egy őrjáratot. Formális ütközetre került sor, melynek során egy zsidó segédrendőr meghalt, egy angol tiszt, öt angol katona és két zsidó segédrendőr megsebesült.

Givat Ada kolóniát háromszáz főnyi fegyveres arab banda támadta meg. Az arabok elvágták a telefonhuzalokat. Három zsidó telepes megsebesült.

Jeruzsálemben újabb bombamerénylet történt, melynek következtében két zsidó és

A canterbury érsek békebeszéde

London, julius 11. A Canterbury érsek rezidenciájában beszédet tartott a mai világ helyzetéről, amelyet — ugymond — rossz szellemek urálnak. Miután megemlékezett a spanyolországi és kínai háború borzalmairól, felszólította az egyháztagokat, hogy imádkozzanak a háborús áldozatokért. Ezután egyes államoknak a nemárja lakossággal szembeni brutális magatartását bélyegezte meg súlyos szavakkal, szemtanuk elbeszéléseire való hivatkozással. Az érsek ezután megvédte Chamberlain politikáját, hangsúlyozván, hogy az emberiség vissza kell, hogy nyerne nyugalomát és erkölcsi felépülését és a Népszövetségből hatékony fórumot kell teremteni a nemzetközi jogok tiszteletben tartásának biztosítására.

Egy cluj-i származású fiatal asszony rejtelmes öngyilkossága Szombathelyen

Budapest, julius 11. Dr Kenézi Tibor budapesti orvos huszonöt éves felesége, a cluj-i származású Ekei Edit, aki nemrégiben ment feleségül az orvoshoz, vasárnap Szombathelyre utazott, ahol egy magasrangú köznevelő tanár lakásán öngyilkosságot követett el. A fiatalasszony több levelet hagyott hátra, köztük egyet címzetlen borítékban, amelynek szövege a következő volt: „Egész életemben kísértésen emlékem, sohase tud megnyugodni”.

Mint hogy a fiatalasszony férjének is hagyott hátra levelet, valószínűleg, hogy ez a címzetlen borítékú levél a férjének szólna. A hatóságok a rejtelmes öngyilkosság ügyében bevezették a vizsgálatot.

Megkezdődött a királyi alapítványok kiküldöttjeinek falumunkája

BUCURESTI, julius 11. A buza megyei Gur'a Teché községben a II. Károly királyról elnevezett királyi alapítványok egy kiküldött csoportja érkezett, amely mérnökökből, orvosokból, állatorvosokból, mezőgazdák, egy lelkészből, továbbá egy gazdasági üzemvezetőből áll. Az érkezőket szép fogadtatásban részesítették. A kiküldött csoport munkaprogramja: megtanítani a falusiakat az egyszerű gazdálkodásra, a népjólét emelésére, a tisztaság és közegészségügyi szükségleteire és más hasznos gyakorlati intézkedésekre. A kiküldött csoport két hónapig marad a falun és elkészíti a pontos leírását is, munkáját pedig fokozatosan az egész környékre terjeszti.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10
Telefonszám: 18-80.